

महत्त्वपूर्ण सराव प्रश्न.

- घटना समितीच्या पहिल्या बैठकीचे अध्यक्ष म्हणून **सच्चिदानंद सिन्हा** यांची निवड फ्रान्सच्या पद्धतीने करण्यात आली.
- घटनात्मक सल्लागार म्हणून (**बी एन राव**) बेनेगल नरसिंह राव यांची निवड करण्यात आली.
- भाग एक – कलम 1 ते 4
- भाग दोन - कलम 5 ते 11
- भाग तीन - कलम 12 ते 35
- भाग 4 - कलम 36 ते 51
- राज्यघटनेतील **क्रम** = विचार - अभिव्यक्ती - विश्वास - श्रद्धा व उपासना असा आहे.
- **संयुक्त बैठक कलम - 108** धनविधेयक कलम - 110 **अंदाजपत्रक कलम - 112**
- भारतीय राज्यघटनेचे ओळखपत्र असे सरनाम्याचे वर्णन **नाना पालखी** वाला यांनी केले.
- ख्रिश्चन धर्म प्रसार करणारी वृत्तपत्रे **तार प्रसारक**, **ज्ञानोदय**, **भाग्योदय**.
- 1907 च्या स्तुटगार्ड परिषदेत फडकविलेल्या भारतीय झेंड्या बाबत **आठ कमळे चंद्र व सूर्य** व सदरील झेंडा तिरंगी होता **हिरवा पिवळा लाल**.
- एकूण जमिनीच्या दहा टक्के जमीन निजामाच्या मालकीची होती तिला **सर्फ खास** ही संज्ञा हैदराबाद संस्थानात होती.
- महात्मा फुलेंनी लिहिलेली ग्रंथसंपदा - **सत्सार नियतकालिक**, इशारा, अस्पृश्यांची कैफियत, (मानव मोहम्मद मुस्लिम धर्म प्रसारासाठी अप्रकाशित.)
- गांधीजींनी पुकारलेल्या वैयक्तिक सत्याग्रहात (सप्टेंबर 1940) **प्रथम सत्याग्रही - विनोबा भावे** दुसरे सत्याग्रही - पंडित जवाहरलाल नेहरू **तिसरे - वल्लभभाई पटेल**.
- **बॅरिस्टर जिना** यांना सरोजिनी नायडू हिंदू मुस्लिम ऐक्याचे दूत असे म्हणतात.
- रवींद्रनाथ टागोर यांनी शांतिनिकेतनची स्थापना **1901** ला व विश्व भारतीची स्थापना **1918** साली केली.
- अमरावती गुप्त संघटना - दादासाहेब खापर्डे
- आर्य बांधव समाज - श्रीधर परांजपे
- यवतमाळची गुप्त संघटना - सिद्धनाथ काणे
- हैदराबादचे गुप्त संघटना - नरहपंथ घारपुरे
- भूकंपप्रवण क्षेत्रानुसार जैतापूर अणुऊर्जा प्रकल्प **झोन - तीन** मध्ये मोडतो.
- समुद्रसपाटीवर हवेचा दाब हा **1013.2** एवढा असतो.
- पृथ्वी आणि सूर्य यांच्यामधील सरासरी अंतर **150 दशलक्ष** किमी आहे.
- जीवन निर्देशांक हा **प्रति व्यक्ती उत्पन्न** यावर आधारित असतो.
- नवीन विकास बँक ब्रिक्स स्थापन करण्याचा निर्णय **फोर्ट लेजा** परिषदेत घेण्यात आला.
- इंडियन इन्स्टिट्यूट टेक्नॉलॉजी (आयआयटी) - **1961** नुसार देशात आयआयटी स्थापन करण्यात आली.
- भारतीय शास्त्रज्ञ सर सी. वी. रमण यांनी प्रकाशाच्या विक्रणासंबंधी रामन परिणामाचा **शोध 28 फेब्रुवारी 1928** रोजी लावला.
- अवकाशात चमकणाऱ्या एकूण विजांपैकी फक्त **पाच टक्के** विजा जमिनीपर्यंत पोहोचतात.
- वातावरणात दर सेकंदाला जवळपास **40** विजा चमकतात.
- एका इलेक्ट्रॉनवर = 16×10^{-19} एवढा भार असतो.
- एक प्रकाश वर्ष = 946×10^{16} m .
- हाताची बोटे पासून कोपरापर्यंतच्या अंतराला **क्युबिट** असे म्हणतात.
- हात ते हनुवटीपर्यंतच्या भागाला **यार्ड** असे म्हणतात.
- दिवंगत ज्येष्ठ साहित्य **गंगाधर गंगावणे** यांनी सेन होजे येथे भरलेल्या पहिल्या विश्व मराठी संमेलनाचे अध्यक्ष स्थान भूषवले होते.

- आतापर्यंत 1992 – 1995 - 2018 साली महाराष्ट्र चित्ररथाला राजपथावर प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले आहे.
- सावित्रीबाईंनी केलेल्या साहित्य कृती, काव्य फुले बावन कशी , सुबोध रत्नाकर,
- ब्राह्मो समाजाचे सुरुवातीचे नाव ब्राह्मो सभा असे होते.
- काँग्रेसची अधिवेशने 1930 आणि 1935 व 1941 ते 1956 झाले नाहीत.
- आफ्रिकेत गांधीजींचे सामान पीटर मरीन बर्ग ठिकाणी खाली फेकले होते.
- दादोबा पांडुरंग तरखडकर यांना प्रथम मराठी समीक्षक म्हणतात.
- पुणे सार्वजनिक सभेमध्ये गणेश वासुदेव जोशी शिवराम साठे सदा गोवंडे व सिताराम चिपळूणकर यांचा सहभाग होता.
- शाहू महाराजांनी 25 जुलै 1917 साली कोल्हापुरात प्राथमिक शिक्षण सक्तीचे व मोफत केले.
- शाहू महाराज पुण्याच्या डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे पदसिद्ध अध्यक्ष होते.
- त्यांनी 1917 साली विधवांच्या पुनर्विवाह मान्यता देणारा विधवा पुनर्विवाह कायदा केला.
- 1920 साली घटस्फोटा संबंधी कायदा केला
- हंसाजी नाईक हटकर - मोवा किल्ला लढाई
- तंट्या भिल्ल - आदिवासी पहिला नायक
- कजार सिंग नाईक - अंबापानी लढाई
- रघु भांगरे - घोड नदी खजिनावर हल्ला
- खारफुटी वनांमध्ये सुंदरी तीवर कांदळ अशा वनस्पती सापडतात.
- तलावांची नावे
- तोतला डोह - मेघदूत. कोयना - शिवाजी सागर.. वरसगाव - वीर बाजी पालस्कर.. पानशेत - तानाजी सागर

- रुपयाचे पहिले अवमूल्यन अमेरिकन डॉलरच्या संदर्भात करण्यात आले.
- दारिद्र रेषा निश्चित करण्यासाठी दांडेकर व रथ या गटाने 2250 कॅलरी प्रतिनिधी हा निकष काढला.
- तुटीचा अर्थभरणा करण्यासाठी परकीय मदत परकीय कर्ज अंतर्गत कर्ज नोटा छापणे हे उपाय योजले जातात.
- FERA कायदा सर्वप्रथम 1947 मध्ये अस्तित्वात आला. 1973 मध्ये त्यात अमुलाग्र बदल करण्यात आले. व फेरा कायद्याच्या जागी FEMA हा नवीन कायदा करण्यात आला.
- पाण्याची घनता ही एक हजार किलोग्रॅम मीटरचा घन एवढे असते (1000 KG/M^३)
- मानवी मेंदूमध्ये शंभर अब्ज चेतापेशी असतात.
- एड्स रेबीज कॉलरा कावीळ असलेला रुग्ण अवयव दान करू शकत नाही.
- हायड्रोजन बॉम्ब चा स्फोट झाल्यानंतरचे तापमान सुमारे (१०७°C) पर्यंत वाढते
- राष्ट्रकुल क्रीडा दर चार वर्षांनी 1926 पासून भरविल्या जातात.
- राज्य निवडणूक आयोगाची स्थापना करावी व सरपंच पदाची निवड जनतेतून करावी असे पी बी पाटील समितीने म्हटले होते.
- प्राथमिक भूकंप लहरीचा वेग 5 किलोमीटर प्रति सेकंद असतो.
- जगातील सर्वात उंच असणारे दुसऱ्या क्रमांकाचे पठार अटीप्लेनो पठार आहे
- अमावस्या ते पौर्णिमा कालखंड शुक्लपक्ष म्हणून ओळखला जातो तर पौर्णिमा ते अमावस्या कृष्णपक्ष म्हणून ओळखला जातो.
- पृथ्वीचे परिभ्रमण यामुळे पृथ्वीवर ऋतू निर्मिती होते.
- नागमोडी वळण नदीच्या प्रौढावस्थेत तयार होते.
- कॉंबडीखत सर्वाधिक नत्रयुक्त पोषणद्रव्य असणारी सेंद्रिय खत असते.
- 2011 च्या जनगणनेनुसार सर्वाधिक ग्रामीण शिक्षित उत्तर प्रदेश राज्यात आहेत.
- अन्नपूर्णा योजना 2000 पासून कार्यरत आहे 65 वयापेक्षा जास्त वयाच्या व्यक्ती या योजनेअंतर्गत पात्र आहेत. प्रति व्यक्ती दहा किलो अन्नधान्य अगदी मोफत दिले जाते.
- राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम 2 ऑक्टोबर 1980 साली सुरू करण्यात आला.

- इंधन जलनातून हवेत नायट्रो ऑक्साईड कार्बन-डायऑक्साईड कार्बनमोनॉक्साईड सल्फर डायऑक्साईड काजळी हे घातक घटक हवेत सोडले जातात.
- **भूछत्र** - प्रतोपजीवी **दगडफुल** - सहजीवी **ड्रोसेरा** - कीटक भक्षी **अमरवेल** - परजीवी
- इलोन मस्क हे **अमेरिकन** उद्योगपती आहेत त्यांच्या मालकीची स्पेस एक्स नावाची अंतरिक्ष संशोधन कंपनी आहे.
- भारतीय **निवडणूक आयोग** लोकसभा विधानसभा राज्यसभा राष्ट्रपती व उपराष्ट्रपती यांच्या निवडणुका घेते.
- विधान परिषद त्यांच्या कार्यालयातून तर पंचायत राजच्या निवडणुका **राज्य निवडणूक आयोग** येते.
- शंभराव्या घटनादुरुस्तीचा संबंध **आसाम, पश्चिम बंगाल, त्रिपुरा, मेघालय** यांच्या सीमा संबंधित आहे.
- भारताने मार्गदर्शक तत्वांचा स्वीकार **आयर्लंड** देशाकडून घेतला तर आयर्लंड देशाने **स्पेन** देशाकडून घेतला आहे.
- 1857 च्या उठावात सातपुडा पर्वतात **शंकरशाहाच्या** नेतृत्वात उठाव झाला होता.
- **हेनरी विवियन** आधुनिक भारताचा प्रथम राष्ट्र कवी.
- **सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी** बंगालच्या आधुनिक संस्कृतीचे प्रणेते.
- बाळशास्त्री जांभेकर यांनी काढलेले **दर्पण** हे सुरुवातीला पाक्षिक होते नंतर साप्ताहिक झाले तर त्यांचे दिग्दर्शन हे मासिक होते.
- भारत खंड पर्व लक्ष्मी ज्ञान लंकेचा इतिहास पानिपतची लढाई हे पुस्तके गोपाळ हरी देशमुख यांचे आहेत.
- तीन वेळा काँग्रेसचे अध्यक्ष पद भूषवणाऱ्या व्यक्ती म्हणून पंडित नेहरू आणि दादाभाई नौरोजी यांना ओळखतात. पंडित नेहरू १९२९, १९३६, १९३७ तर दादाभाई नवरोजी 1886, 1893, 1906, साली अध्यक्ष होते.
- भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसने 1889 मध्ये ब्रिटिश कमिटी इंग्लंडमध्ये स्थापन केली. या समितीने भारतीय प्रश्नांबाबत इंग्लंडमध्ये सभा घेतल्या या समितीतर्फे 1890 साली **इंडिया** हे नियतकालिक सुरू करण्यात आले.
- दादाभाई नौरोजी यांना भारताचे **लंडसन** अशी उपमा दिली जाते. त्यांनी मुंबई येथे **ज्ञान प्रसारक मंडळाची** स्थापना केली.
- सर्वात कमी ग्रामीण स्त्री- साक्षरता **राजस्थानमध्ये** आढळून येते तर सर्वात कमी नागरी स्त्री साक्षरता **बिहारमध्ये** आढळून येते.
- राष्ट्रीय काँग्रेसचे पाचवे **मुंबई** अधिवेशन यामध्ये लोकमान्य टिळक प्रथमच उपस्थित होते. या अधिवेशनात प्रथमच शेतकरी कारागीर व महिला उपस्थित होत्या.
- रस्ते विकासाबाबत योजना **नागपुर योजना हैदराबाद योजना लखनऊ योजना.**
- तुटीचा अर्थभरणा ही संकल्पना **केन्स** यांनी 1936 साली मांडली.
- मानवी शरीरात 600 पेक्षा अधिक तर मानवी चेहऱ्यात 30 स्नायू असतात
- एक ग्रॅम सोन्यापासून जास्तीत जास्त **वीस** किलोमीटर पर्यंतची तार काढली जाऊ शकते.
- **अस्मिता** योजनेअंतर्गत शाळकरी मुली आणि महिलांना माफक दरात सॅनिटरी नॅपकिन पुरविले जातात.
- स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये नोटा वापरणारे **महाराष्ट्र** प्रथम राज्य आहे .
- गिविंग प्लीज या उपक्रमाची स्थापना **बिल गेट्स व वॉरन बफे** यांनी केली.
- उच्च न्यायालय हिंदी इंग्रजी किंवा प्रादेशिक भाषेत आपला निकाल देते परंतु सर्वोच्च न्यायालय फक्त इंग्रजी भाषेतच आपला निकाल देते.
- परिशिष्टात समाविष्ट झालेल्या भाषांचा क्रम. **सिंधी - कोकणी - मणिपुरी - डोंगरी - मैथिली - संथाली.**
- उपराष्ट्रपतींना पदावरून दूर करण्यासाठी ठराव प्रथम **राज्यसभा** सभाग्रहाणे पारित करावा लागतो.
- डेक्कन रयत समाज 1916 साली स्थापन झालेली **प्रथम राजकीय संघटना होती.**
- मागासवर्गीयांचे हितसंबंध लक्षात घेऊन ब्रिटिशांनी एकनिष्ठ राहणे हे या संघटनेचे उद्दिष्ट होते.
- **नादार चळवळ - तामिळनाडू.**
- महात्मा गांधींच्या जीवनावर **हेनरी डेविड थोरो** जोन्स रस्किन व टॉलस्टॉय यांचा प्रभाव होता तर **आईन्स्टाईन** हे समकालीन होते.
- आगरकरांचे आत्मचरित्र - **फुटके नशीब.**
- महाराष्ट्राचे सॉक्रेटिस म्हणून **महादेव गोविंद रानडे** यांना ओळखले जाते.
- दिनकर जवळकर यांनी प्रकाशित केलेले वृत्तपत्रे **तरुण मराठा - कैवारी - तेज.**

- **पी आनंदचारलु** (1891- नागपूर) हे भारतीय काँग्रेसचे अध्यक्षपद भूषणारे प्रथम हिंदू व्यक्ती होते .
- भारताच्या पूर्व व पश्चिम भागातील वेळेचा फरक सुमारे **116 मिनिटांचा** आहे व हा फरक **29 रेखावृत्तामुळे** असतो.
- खग्रास सूर्यग्रहणाचा कमाल कालावधी **7 मिनिटे 20 सेकंद** आहे.
- खग्रास चंद्रग्रहणाचा कमाल कालावधी **107 मिनिटे** आहे.
- **फोन, चिनूक, बोर, लू** हे स्थानिक वारे आहेत.
- 21 मार्च ते 23 सप्टेंबर या दिवशी पृथ्वी **संपात** असते.
- **तराई मृदेत** ह्युमस नसते तर गाळाची मृदा **अल्कली** आणि ह्युमसने समृद्ध असते.
- **कलम 89** नुसार उपराष्ट्रपती राज्यसभेचा पदसिद्ध सभापती असतो. (सभागृह नेता हे घटनेतील पद नाही)
- विरोधी पक्षनेता किमान एकास दहा **1/10** जागा मिळविणारा पक्षाचा नेता असतो.

- संसदेतील भाषा कलम 120 नुसार हिंदी इंग्रजी मातृभाषा आहे आणि कार्यालयीन भाषा इंग्रजी किंवा हिंदी आहे..
- उपराष्ट्रपती कलम **63** नुसार अमेरिकेकडून घेतलेले पद आहे .
- **कलम 89** नुसार राज्यसभेचा पदसिद्ध सभापती **उपराष्ट्रपती** असतो .
- **कलम 74** नुसार राष्ट्रपती सहाय्य व सल्ला देण्यासाठी पंतप्रधानाच्या नेतृत्वाखाली एक मंत्रिमंडळ असेल.
- **कलम 75** पंतप्रधानांची नियुक्ती राष्ट्रपती करतात लोकसभेमधील बहुमत प्राप्त पक्षाच्या नेत्याला पंतप्रधान बनले जाते.
- **कुथीत मृदा** हा परिपक्व मातीचा सर्वात वरचा थर असते . वनस्पती व प्राण्यांच्या अवशेषांच्या कुजण्याने हा थर तयार होतो हा थर शक्यतो दाट जंगलामध्ये आढळतो.
- मंगळ बुध शुक्र या ग्रहांमध्ये चुंबकत्व आढळत नाही.
- लाळेमध्ये **टायलिन** नावाचे विकर असते टायलिन स्टार्चचे रूपांतर **मालटोज** या शर्करेत करते.
- वॉटर गॅस हे हायड्रोजन कार्बन मोनॉक्साईड यांचे मिश्रण आहे.
- ग्लुकोज म्हणजेच कार्बोदके, फॅटी ऍसिड म्हणजेच स्निग्ध पदार्थ आणि अमिनो ऍसिड म्हणजेच प्रथिन.
- **टसर मुगा कोसा मलबेरी** या रेशीम किड्याच्या सामान्यत आढळणाऱ्या जाती आहेत व त्यातील मुगा हि जात फक्त भारतातच आढळते.
- अमिनो आम्ल म्हणजेच प्रथिनांची कमतरता असणे त्यांचे लक्षण खुंटलेली वाढ चेहऱ्यावर सूज केस पांढरे होणे त्वचा रोग व अतिसार.
- मूलद्रव्य दर्शविण्यासाठी सर्वप्रथम प्रतिकांचा वापर **डाल्टन** या शास्त्रज्ञाने केला.
- मानवी शरीराचा **पीएच 7.0** आणि **7.8** दरम्यान असतो.
- मिल्क ऑफ मॅग्नेशिया पीएच १० माती 6.8 शुद्ध पाणी 7.4 लाड 7.4 लिंबाचा रस 2.2 वीर्य 7.8 जठर रस 1.2.
- दिवसाचे तापमान मोजण्यासाठी **कमाल - किमान** तापमापी वापरली जाते.
- **मेड्रिन** ही चिन देशाची अधिकृत भाषा आहे.
- इसरो ने उपग्रह प्रक्षेपणाचे **शतक** गाठताना **pslv-४६** हा प्रक्षेपक वापरला होता.
- मेघालय अरुणाचल प्रदेश नागालँड ची अधिकृत भाषा **इंग्लिश** आहे.
- राज्यपाल प्रशासकीय बाबी व कायदेविषयक बाबी बद्दल मुख्यमंत्र्यांकडून माहिती मागू शकतो.
- उच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र - **कलम 143**
- अंदमान आणि निकोबार - कोलकत्ता अरुणाचल प्रदेश - आसाम पुदुचेरी - चेन्नई दिव व दमन - मुंबई
- शॅडो कॅबिनेट ही संकल्पना **इंग्लंड** या देशात अस्तित्वात आली.
- सरनामा असणारी **अमेरिका** ही जगातली पहिली राज्यघटना आहे.
- सरनामा मध्ये केवळ **एकदाच** घटना दुरुस्ती करण्यात आलेली आहे.
- भारतीय उदाहरण मतवादाचे उदाते पदवीधरांचे मुकुटमणी फादर ऑफ जस्टीस म्हणून **न्यायमूर्ती रानडे** यांना ओळखले जाते.
- लहुजी साळवे पुण्यातील गंजपेठेत व्यायाम शाळा चालवत यांना **क्रांती गुरु** म्हणून ओळखले जाते.
- भिल्लानचा बंदोबस्त करण्यासाठी **कॅप्टन ब्रिज** यांनी कॅप्टन **मेकिन्टोष** यांची नेमणूक केली.

- **विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी 1906** साली डिप्रेसड क्लासेस मिशन सोसायटी ऑफ इंडिया या संघटनेची स्थापना केली. अस्पृश्यांसाठी स्थापन केलेली ही पहिली राजकीय संघटना होती.
- पागलपंती या अर्ध धार्मिक पंथाची सुरुवात **हाजी करम शहा** यांनी केली.
- फरेजी लोक या धार्मिक सामाजिक व राजकीय पंथाची सुरुवात शरियततुल्ला यांनी केली.
- पंजाब मधील वहाबी आंदोलनाचे प्रवर्तक **सय्यद महंमद** यांच्यावर अरबस्थानच्या अब्दुल वहाबी दिल्लीचा संत शहावली यांचा प्रभाव होता
- **इंदिरा कोल** भारताचे अति उत्तरे **कडील ठिकाण** आहे ते ठिकाण काराकोरम पर्वत रांगेत आहे या ठिकाणच्या जवळच भारत पाकिस्तान व चीन यांचा संगम होतो.
- लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत **फ्रेंक आईन्स्टाईन** यांनी मांडला.
- वातावरण म्हणजे विविध वायूंचे मिश्रण आहे वातावरणाच्या एकूण वस्तुमानापैकी **99 टक्के** वस्तुमान **32 किमी** पर्यंत पूर्ण होते.
- जांभी मृदा तयार होण्यासाठी उच्च तापमान आणि उच्च पर्जन्य या बाबी आवश्यक असतात.
- महाराष्ट्रातील कोकण विभागातील सात जिल्ह्यांना समुद्रकिनारा लाभला आहे ज्या मध्ये **रत्नागिरी** जिल्ह्याला सर्वात जास्त **167** किमी आहे.
- राज्यातील खरीपाचे सर्वाधिक क्षेत्र **अकोला आणि सिंधुदुर्ग** जिल्ह्यात आहे.
- राज्यातील रब्बी पिकाचे सर्वाधिक क्षेत्र **सोलापूर आणि रत्नागिरी** जिल्ह्यात आहे.
- 1950 ते 51 साली कृषी क्षेत्राचा एकूण देशांतर्गत उत्पादनातील वाटा **53%** होता.
- संघटित क्षेत्राच्या व्याख्येत येण्यासाठी किमान कामगारांची संख्या दहा असावी लागते.
- क्षयमुक्ती धोरण जागतिक स्तरावर एक 2030 तर भारतामध्ये **2025** पर्यंत आहे.
- भारताने प्रस्ताविका पंडित नेहरूंच्या उद्दिष्टांवरून घेतलेली आहे क्रम- समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य असा कृम आहे यामध्ये समाजवादी धर्मनिरपेक्ष एकात्मता हे तीन शब्द 1976 च्या 42 व्या घटनादुरुस्तीने टाकण्यात आले.
- वसंतराव नाईक समिती लोकशाही विकेंद्रीकरण म्हणून ओळखली जाते तर ल ना बोंगिरवार समिती पंचायतराज पुनर्विलोकन समिती म्हणून ओळखले जाते.
- **91 घटना दुरुस्तीने** राज्य मंत्रिमंडळातील मंत्री संख्येवर बंदी घालण्यात आली या तरतुदीनुसार महाराष्ट्रामध्ये मंत्री संख्या जास्तीत जास्त **43** एवढी असू शकते.
- राज्यघटनेमध्ये **अस्पृश्यता व अल्पसंख्यांक** यांची व्याख्या केली नाही.
- **वसंतराव नाईक समिती 1960** बोंगिरवार समिती 1970 **बाबुराव काळे समिती 1980** पी बी पाटील समिती 1984.
- महाराष्ट्रात दक्षिणा पद्धत **खंडेराव दाभाडे** यांनी सुरू केली.
- 1857 च्या उठावाची पुर्ननियोजित योजना तारीख **31 मे 1857** होती.
- दयानंद सरस्वती यांचं नाव मूळशंकर अस आहे, रामकृष्ण परमहंस यांचं नाव **गंगाधर चटोपाध्याय** तर स्वामी विवेकानंद यांचे नाव **नरेंद्रनाथ दत्त**.
- आजचे जहाल उद्याचे मवाळ होतील असं लोकमान्य टिळक म्हंटले होते .
- पंडिता रमाबाई यांचे पती ब्राह्मो समाजाचे वकील होते - **बाबू बिहारीदास** व मुलगी **मनोरमा** यांनी केडगाव येथे अंधशाळा सुरू केले पंडिता रमाबाईंनी कृपा सदन, कृती सदन, सदानंद सदन व बातमी सदन या संस्था सुरू केल्या.
- **चंपारण्य सत्याग्रह** - पहिला सविनय कायदेभंग. पहिला असहकार - **खेडा सत्याग्रह**,
- पहिले उपोषण - **अहमदाबादचा संप**.
- वाऱ्याला वादळाचे नाव देण्यासाठी त्याचा किमान वेग हा **33 नोट्स व 60 किमी प्रति तास** असावा.
- 22 डिसेंबर ते ३१ जून **उत्तरायण** असतं आणि 31 जून ते 22 डिसेंबर **दक्षिणायन** असतं.
- महाराष्ट्रात अनुसूचित जाती **59** आहेत व अनुसूचित जमाती **47** आहेत.
- **1961 ते 1971** मध्ये भारताची दशवार्षिक लोकसंख्या वाढ ही सर्वाधिक होती.
- पहिले 2004- 2005 होते सध्या **2011-12** हे जीडीपी मापनासाठीचे पायाभूत आर्थिक वर्ष आहे.
- **कलम 265** नुसार केंद्राला कर लावण्याचा अधिकार प्राप्त झाला.

- राष्ट्रीय सांख्यिकी आयोगाची स्थापना **रंगराजन** समितीच्या शिफारशीवरून करण्यात आली त्याची स्थापना 2005 साली झाली .
- निर्वात पोकळी मध्ये हवेचा दाब **3×10⁴ m/sc** असतो.
- आम्ला मध्ये पेपर - **निळ्याचा** लाल होतो तर लालचा **लालच** राहतो.
- आम्लारी मध्ये **लाल** पेपर निळा होतो तर निळा पेपर **निळाच** राहतो.
- पहिल्या महिला मुख्य निवडणूक अधिकारी - **रमादेवी**.
- पंतप्रधान कार्यालयाची स्थापना **1947** साली करण्यात आली **1977** पासून पंतप्रधान कार्यालय ला पंतप्रधान सचिवालय या नावाने ओळखले जाते.
- मुस्लिम लीगने क्रिप्स योजना फेटाळली तर कॅबिनेट मिशन योजना मंजूर केली.
- संविधान सभेत मुस्लिम लीग यांनी **73** जागा जिंकल्या.
- **सत्याग्रहाची हाक** हे संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर सुधारित पुस्तक **सेनापती बापट** यांनी लिहिले.
- असहकार चळवळ **१९२०** त्यासोबत सुरू असणाऱ्या चळवळी - एका चळवळ (सावरकर) अवध किसान - (बाबा रामचंद्र) मोपला चळवळ - केरळ मध्ये ..
- **गाळणा टेकड्या - नंदुरबार, धुळे.** पुसदच्या टेकड्या - यवतमाळ. **तुंगेश्वर टेकडी - पालघर.**
- सत्यशोधक समाजाचे **33** नियम होते. सत्यशोधक समाजाचे पहिले अधिवेशन **1911** ला झाले.
- बंगालची फाळणी घोषणा **19 जुलै 1905** ,जाहीरपणे सांगितले **1 सप्टेंबर 1905**, अंमलबजावणी **16 ऑक्टोबर 1905**.
- **डार्विन** चा पहिला सिद्धांत सक्षम तोच टिकेल दुसरा सिद्धांत नैसर्गिक निवडीचा सिद्धांत.
- **लाफेर वक्ररेषा** - कर व महसूल कराचा दर दर्शविते.
- त्सांगपो आणि दिहांग या नावाने **ब्रह्मपुत्रा** नदीला ओळखले जाते.
- चलनविषयक समित्या **एम नरसिंह बी एन कृष्णा उर्जित पटेल**.
- राजकोषीय पत्रे **91 दिवस 182 दिवस 364 दिवस** या दिवसाचचे असतात.
- कंपोस्ट खत तयार करण्यासाठी **लाल गांडूळ** वापरतात लाल गांडूळाला **गिझार्ड** नावाची दातासारखी रचना असते एक गांडूळ दिवसभरात त्याच्या वजना एवढे अन्न खाऊ शकते गांडुळांची संख्या एका महिन्यात दुप्पट होऊ शकते.
- आयुष्यमान योजनेअंतर्गत पहिले आरोग्य केंद्र **छत्तीसगड** या राज्यात उभारण्यात सुरुवात झाली.
- राष्ट्रीय मागासवर्गीय आयोगाला घटनात्मक दर्जा दिल्यामुळे कलम मध्ये पडलेली कलम 338 बी कलम 342 ए
- प्रस्ताविकेतील येणारा क्रम न्याय स्वातंत्र्य समता व बंधुता.
- राज्यघटनेतील चौथी अनुसूची राज्यसभेच्या राज्य व केंद्रशासित प्रदेशाचे प्रतिनिधित्व दर्शविते.
- घटनेच्या कामकाजाचा आढावा घेण्यासाठी राष्ट्रीय आयोगाची स्थापना 2000 मध्ये करण्यात आली.
- राज्यघटनेचे प्रथम वाचन **4 नोव्हेंबर 1948** या दिवशी करण्यात आले.
- **व 26 नोव्हेंबर 1949** रोजी घटनेच्या अंतिम मसुद्यावर घटना समिती सदस्यांनी सहाय्य केल्या.

- सामान्य विधेयक वित्त विधेयक परित करण्यासाठी संसदेची **संयुक्त बैठक** बोलवता येते.
- महाराष्ट्रात एकूण **बारा बलूतदार** होते व **अठरा अलुतेदार** होते.
- बंगाल फाळणी करण्याचा मुख्य उद्देश बंगाली लोकांना अल्पसंख्यांक करणे हा होता ही फाळणी भाषा व धर्म यांच्या आधारावर झालेली होती.
- 1919 च्या कायदानुसार निवडणूक लढवण्यासाठी टिळकांनी **काँग्रेस लोकशाही पक्ष** स्थापन केला.
- पहिल्या गोलमेज परिषदेला **हिंदू महासभा मुस्लिम लीग शेख** प्रतिनिधी ही उपस्थित होते.
- महात्मा फुलेवर प्रभाव असणारी पुस्तके **राइट्स ऑफ द मॅन, वज्रसूची, विप्रमती**.
- पंचगंगा नदी, **कुंभी, कासारी, तुळशी, भोगावती** या नद्यांपासून बनलेली आहे तर पाचवी **सरस्वती** नदी ही गुप्त नदी समजले जाते.
- सरकारच्या योजना दरम्यान सुरू करण्यात आलेल्या योजना- जिल्हा उद्योग केंद्र, कामासाठी अन्न योजना अंत्योदय मदत योजना.
- शीतपेयामध्ये **फॉस्फिक ऍसिड व कार्बोनेट सोडा** वापरतात.

- विद्युत चुंबकत्वाचा शोध हा ख्रिश्चन ओरस्टेड यांनी लावला त्यामुळेच विद्युत चुंबकत्वाचे एकक **ओरस्टेड** आहे.
- वाळवंटी वनस्पतींच्या बाह्य भागावर एक तेलकट थर असतो तो **क्युटिन** पासून बनलेला असतो.
- **50 लिटर** पाण्याची आवश्यकता मानवाला एका दिवसासाठी लागते.
- **द मुसलमान** हे हस्तलिखित दैनिक लखनऊ या ठिकाणाहून प्रसिद्ध होत असे.
- आंध्र प्रदेश या पहिल्या भाषिक राज्याची निर्मिती **वांचू समिती** द्वारे करण्यात आली होती.
- सावरकरांनी **हिंदू पदपादशाही** हे पुस्तक व **कमला** हे काव्यसंग्रह लिहिले.
- **‘आमच्या आयुष्यातील काही आठवणी’** रमाबाई रानडे यांचे आत्मचरित्र.
- लॉर्ड कर्झनच्या कालखंडात झालेल्या घटनांचा क्रम = कॉर्पोरेशन बिल 1899. विद्यापीठ कायदा 1904. बंगालची फाळणी 1905.
- गांधींच्या उपोषणानंतर डॉक्टर आंबेडकर यांनी स्वतंत्र मतदार संघाची मागणी केली त्याबद्दल्यात प्रांतिक कायदेमंडळामध्ये **148 जागा** तर **18% राखीव जागा** केंद्रीय कायदे मंडळामध्ये मिळाल्या.
- आपल्या जमिनी मुसलमानांना दिल्यामुळे **कोल जमात ने छोटा नागपूर** या ठिकाणी बंड केला.
- पोर्तुगीजांनी गोवा **आदिलशाहाकडून** जिंकून घेतला.
- महाराष्ट्र भूखंडाचा पायाभूत खडक **धारवाड** आहे.
- महाराष्ट्र ने देशाचा **9.36 टक्के** भाग व्यापला आहे तर भारतातील लोकसंख्येपैकी **9.28 टक्के** भाग महाराष्ट्र व्यापला आहे.
- जलसिंचन क्षेत्रानुसार उतरता क्रम - **विहीर - तलाव कालवे - उपसा**.
- भरती ओहोटीचे एक चक्र पूर्ण होण्यासाठी **12 तास 25 मिनिटे** वेळ लागतो.
- भारताचे राष्ट्रीय उत्पन्न काढण्याचा प्रथम प्रयत्न दादाभाई नौरोजी यांनी केला होता 1867 ते 1868 साली भारताची प्रति व्यक्ती राष्ट्रीय उत्पन्न **20 एवढे** होते.
- **हायड्रोजनचे** औष्णिक मूल्य सर्वाधिक आहे.
- प्रस्ताविकेत **3 प्रकारच्या न्यायांचा 5 प्रकारच्या स्वातंत्र्याचा** आणि **2 प्रकारच्या** समानतेचा उल्लेख आहे .
- मूलभूत कर्तव्यसंबंधीचा कायदा - **1971** ला संमत करण्यात आला.
- विधान सभा निवडणुकीसाठी महत्तम खर्चाची मर्यादा **28 लाख** आहे.
- विधान परिषदेचे एकाच तीन **1/3** सदस्य दर दोन वर्षांनी निवृत्त होतात .
- भारतीय संविधान सभेच्या अधिकृत शिक्क्यावर **हत्तीचे** चित्र आहे .
- पुरुष व स्त्रियांना समान वेतन मिळावे ही तरतूद संविधानाच्या **कलम 39** मध्ये समाविष्ट आहे .
- कर्कवृत्त भारताच्या **8 राज्यांमधून** जाते . पुढील प्रमाणे – गुजरात – राजस्थान - मध्य प्रदेश - छत्तीसगड - पश्चिम बंगाल मिझोराम – त्रिपुरा - झारखंड.
- **महाराष्ट्राचा क्षेत्रफळाच्या बाबतीत तिसरा क्रमांक लागतो प्रथम - राज्यस्थान द्वितीय - मध्य प्रदेश महाराष्ट्र तृतीय , चतुर्थ - उत्तर प्रदेश .**
- महाराष्ट्रात खनिजे **12%** आढळतात.
- भांगर म्हणजे गाळाची जुनी मृदा होय तर खादर म्हणजे गाळाची नवी मृदा होय .
- स्वतःच्या चिन्हाचा प्रतीक असणारा भारत हा पाचवा देश आहे .
- **गोपाळ कृष्ण गोखले** इंग्लंडमध्ये बेलबी कमिशन समोर साक्ष देण्यासाठी डेक्कन सभेतर्फे गेले होते.
- इजिप्त चे **गांधी बॅरिस्टर फरीद** यांनी मादाम कामा बरोबर काम केले .
- **प्रार्थना समाज समाज सुधारणा चळवळ** तर **आर्य समाज ब्राम्हो समाज धर्म सुधारणा चळवळ**.
- **मार्टिन बर्ड** यांना भूमिकर व्यवस्थेचा प्रवर्तक म्हणतात .
- **लॉर्ड डलहौसीने** भारतात रेल्वेची सुरुवात केली.
- **सार्वजनिक काका व म ची आपटे** यांनी न्यायालयामध्ये वसुदेव बळवंत फडके यांच्या बचावाचे कार्य केले.
- बंदराचे बदललेले नवीन नाव, **कांडला - दीनदयाल. येन्नोर - कामराज. तुतीकोरीन - चिदंबरम .**
- भारतातील श्वेतक्रांतीचे जनक - **वर्गीस कुरियन**.
- सर्वांसाठी घरे या योजनेअंतर्गत सर्वांना घरे देण्याचे ध्येय **2022** पर्यंत साध्य करायचे आहे .

- वेळ या पद्धतीमध्ये mks आणि cgs पद्धतीमध्ये एकच एकक वापरले जाते .
- सेकंदाचा सोळावा भाग इतका वेळ प्रतिमा बूबळावर राहते.
- निसर्गात आढळणाऱ्या मूलद्रव्यांची संख्या 92 आहे.
- मराठा समाजाला दिलेल्या आरक्षणामुळे आरक्षणाचा टक्का 60 % वर पोहोचला होता.

- राष्ट्रीय विकास परिषदेची स्थापना 6 ऑगस्ट 1952 ला झाली
- राज्यपालांना दयेचा अधिकार कलम 161 अंतर्गत आहे .
- सातव्या घटना दुरुस्तीने एकाच व्यक्तीची दोन किंवा अधिक राज्यांकरिता राज्यपाल म्हणून नेमणूक करण्याची तरतूद करण्यात आली .
- लॉर्ड कॉर्नवालीस = जमीनदार + कायमधारा पद्धत लागू केली .
- थॉमस मन्नो = रयतवारी पद्धत.
- मार्टिन बर्ड = महालवारी पद्धत सुरू केली.
- संतती वयाचे विधेयक जयरामजी मलबारी यांनी 1891 साली मांडले .
- दादाभाई नौरोजी यांना महर्षी ही पदवी लोकमान्य टिळकांनी दिली .
- मुस्लिम लीगचे मुख्यालय लखनऊ येथे होते.
- बाळशास्त्री जांभेकर यांवर हिंदू धर्माचा प्रभाव होता - शेषाद्री प्रकरण त्यांच्याशी संबंधित आहे .
- महाराष्ट्रात बॉक्साइट 21% तर मॅंगनीज 40 टक्के आढळते.
- बेसाल्ट खडकापासून जास्त पावसाच्या प्रदेशात जांभी तर तुलनेत कमी पावसाच्या प्रदेशात काळी रेगूर मृदा तयार होते
- सोलापूर आणि अहमदनगर जिल्हा पूर्ण अवर्षणग्रस्त आहेत .
- जुहू हे भारतातील पहिले विमानतळ आहे .
- कांडला माझगाव कोची मुंबई हे नैसर्गिक बंदरे आहेत .
- पाण्याचा उत्कलन बिंदू हा 100°C आहे .
- पाण्याच्या वाफेचा संघननबिंदू हा 100 °c सेल्सिअस आहे .
- भारतातील प्रथम तेल विहीर 1867 मध्ये माकून मध्ये आसाम येथे खोदली.
- प्रकाश अवतरंगाचे उदाहरण आहे तर ध्वनी अनुतरंगाचे उदाहरण आहे .
- Eronet हे निवडणूक प्रक्रियेमध्ये डिजिटल लायझेसनला प्रोत्साहन देणारे अप्लिकेशन आहे.
- राष्ट्रीय आणीबाणी सहा महिन्यांच्या टप्प्यांमध्ये अमर्याद काळासाठी लागू केली जाऊ शकते .
- आर्थिक आणीबाणी रद्द करण्याविषयी बिल केवळ लोकसभेत मांडले जाते .
- राष्ट्रीय आणीबाणी चालू ठेवण्याविषयीचे बिल संसदेच्या दोन्ही सभागृहात मांडता येते.
- आणीबाणी रद्द करण्या विषयाच्या बिलाला साधे बहुमत आवश्यक असते .
- आणीबाणी चालू ठेवणे विषयीच्या बिलाला विशेष बहुमत आवश्यक असते.
- भारतातील पहिला म्युनिसिपल कायदा 1842.
- मद्रास येथील भारताच्या पहिल्या महानगरपालिकेची स्थापना 1667 .
- स्थानिक स्वराज्य संस्था कायदा - 1882 .
- आर्थिक विकेंद्रीकरणाचा ठराव - 1870 .
- डफरीनने - 1888 ला काँग्रेसला उच्चभू अल्पसंख्यांक लोकांचा पक्ष असे म्हटले होते .
- कर्जनने काँग्रेसला हवेचा किंवा पाण्याचा बुडबुडा असे म्हणून तिला बुडवणे माझे ध्येय आहे असे म्हटले होते .
- फिरोजशाहा मेहता हे उदारमतवादी होते त्यांचा सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया 1911 मध्ये स्थापन झालेल्या बँकेमध्ये मोठा वाटा होता. त्यांनी the bombe chrohide हे राष्ट्रीय पातळीवरील नियतकालिक स्थापन केले.
- भारतात छापखाने पोर्तुगीजांनी आणले .
- एम एन रॉय यांचा जहाल लोकशाही पक्ष होता .
- गंगेचे मैदान व दख्खनचे पठार यांना वेगळी करणारी रांग विंध्य पर्वत रांग.
- महाराष्ट्रात टंगस्टन हा धातू नागपूरमध्ये सापडतो.

- बेसाल्ट खडकाचे अपक्ष होऊन त्याची जांभी मृदा तयार होते .
- मध्य अंदमान मधील बरेण हा भारतातील एकमेव ज्वलंत ज्वालामुखी आहे.
- सिंचन सुविधा मध्ये आघाडीचा जिल्हा = विहीर - अहमदनगर, तलाव - भंडारा, ठिबक - नाशिक, तुषार - जळगाव .
- उष्ण कटिबंधीय वनांपासून मिळणारे लाकूड कठीण असते .
- सम पातळी बांध ही कमी पावसाच्या क्षेत्रात वापरली जाणारी जलमृदा संवर्धनाची पद्धती आहे .
- हरियाणा राज्याचे लिंग गुणोत्तर सर्वात कमी म्हणजेच 830 एवढे आहे .
- झजजर् या हरियाणा राज्यातील जिल्ह्याचे लिंग गुणोत्तर देशात सर्वात कमी 774 एवढे आहे .
- ग्रामोद्योग मध्ये उद्योग ग्रामीण भागात असावा लोकसंख्या दहा हजार पेक्षा कमी असावी व निश्चित गुंतवणूक रुपये 15000 पेक्षा कमी असावी .
- औद्योगिक आणि वित्तीय पुनर्रचना मंडळ 1986 साली स्थापन करण्यात आले .
- नरसिंह समिती नुसार वित्तीय क्षेत्र सुधारणा 1998 तर बँकिंग क्षेत्र सुधारणा 1991 आहे .
- 1948 च्या औद्योगिक धोरणात उद्योगांचे चार प्रकार तर 1956 च्या औद्योगिक धोरणात तीन प्रकार केलेले आहेत .
- व्हेनेझुला या देशाने पेट्रो हे आभासी चलन विकसित केले
- नागरिकत्व मिळवण्याचे एकूण पाच प्रकार आहेत .
- ग्रामपंचायत ची स्थापना मुंबई ग्रामपंचायत कायदा 1958 नुसार होते त्यासाठी कमीत कमी 500 लोकसंख्या लागते व सदस्य संख्या 7 ते 17 असते.
- प्रशांत भूषण यांना जनहित याचिकेचा जनक म्हणून ओळखले जाते .
- 'ज्ञानोदय' हे मराठी भाषेतील वृत्तपत्र ख्रिश्चन धर्माचा प्रसार करण्यासाठी हेन्री वेल्लेटाईन यांनी सुरू केले .
- भारतात झालेल्या धार्मिक चळवळी सुधारणावादी आणि पुनरुत्थानवादी होत्या.
- इंडियन पॉलिटिक्स हे पुस्तक राष्ट्रीय काँग्रेसच्या अधिवेशनाचे पहिले अध्यक्ष व्योमेशचंद्र बॅनर्जी यांनी लिहिले.
- द इंडियन लीग ही शिरीष कुमार घोष यांनी भारतीयांना राष्ट्रीय शिक्षण व राष्ट्रवादीचे धडे देणारी संस्था स्थापन केली होती.
- क्रांतिकारी चळवळीवर रशियन शून्यवाद आणि आयरिश राष्ट्रवाद या दोन घटकांचा प्रभाव होता.
- विद्यापीठांचा त्यांच्या स्थापनेनुसार योग्य क्रम = लाहोर - अलाहाबाद - बनारस - नागपूर
- उठावाचे ठिकाण आणि उठावाचे नेतृत्व पुढीलप्रमाणे = जमखंडी - आपासाहेब पटवर्धन, नगर नाशिक - भगवंतराव निळकंठराव, नागपूर - ज्ञानोजी भोसले. कोल्हापूर - चिमा भाऊसाहेब.
- महात्मा गांधीचे वडील करमचंद हे राजकोटचे दिवाण होते. महात्मा गांधींचे आजोबा उत्तमचंद हे पोरबंदर चे दिवाण होते .
- 1919 च्या कायदानुसार भारत परिषदेमध्ये किमान 8 व कमाल 12 सदस्य संख्या होती.
- सहाय्यक कलेक्टर रोज यांनी 1839 मध्ये पुण्यात कोळ्यांनी केलेले उठाव दडपून टाकले .
- प्लेग साथी दरम्यान ब्रिटिश सरकारने पुणेकरांवर केलेल्या भयंकर अत्याचारामुळे टिळकांनी मराठा वृत्तपत्रात सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे का? राज्य करणे म्हणजे सुड घेणे नवे असे लिहिले .

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित ..

प्राचीन भारताचा इतिहास

- निजामशहाचा वजीर - **मालिक अंबर**
 - शहाजीराजांना आदिलशहाने **सरलष्कर** किताब दिला होता .
 - निजामशहा ची हत्या **फत्तेखान** याने केली होती.
 - सईबाई या **फलटणचे निंबाळकर** यांच्या घरातील होत्या .
 - शिवरायांचा विवाह **लाल महाल** या ठिकाणी झाला होता
 - मावळात आपली वतने **देशमुख** मंडळी सांभाळत.
 - शिवरायांकडे **पुणे व सुपे** जहागीर होते .
 - तोरणा किल्ल्याच्या दरवाज्यावर मराठ्यांचे निशाण **तानाजी मालुसरे** यांनी उभारले.
 - तोरणा किल्ला म्हणजेच **प्रचंडगड**.
 - मोऱ्यांची जावळी म्हणजे **वाघांची जाळी**.
 - रायगड किल्ल्याचे जुने नाव **मुरुंब देव डोंगर** असे होते .
 - वाईचा सुभेदार **अफजल खान**.
 - सिद्धी जोहरने **पन्हाळगडाला** वेढा घातला होता.
-
- नंद घराण्याचा शेवटचा राजा **धनानंद** याने आर्य चाणक्यांचा भर दरबारात अपमान केला होता.
 - **चंद्रगुप्त मौर्य** हा मौर्य साम्राज्याचा संस्थापक असून भारताचा पहिला सम्राट होय .
 - **बिंदुसार** नंतर मौर्य वंशात **सम्राट अशोक** हा पराक्रमी राजा आला.
 - सम्राट अशोकाने साम्राज्य विस्तारासाठी **कलिंगवर** स्वारी केली या घटनेमुळे व्यतीत होऊन अशोकाने पुढे युद्ध न करण्याचा निर्णय घेतला .
 - आपली मुलगी **संगमित्रा** आणि मुलगा **महिंद्र** यास श्रीलंकेस बौद्ध धर्माच्या प्रसाराकरिता पाठविले होते.
 - चंद्रगुप्ता नंतर मौर्य साम्राज्यातील **सम्राट अशोक** हा **दुसरा** पराक्रमी राजा होय.
 - जिल्ह्याचा प्रमुख **रज्जुक** म्हणून ओळखतात तालुक्याचा प्रमुख **गोप** म्हणून ओळखतात तर गावचा प्रमुख **ग्रामणी** म्हणून ओळखला जातो.
 - सम्राट अशोकाच्या काळात चाणक्यांनी **अर्थशास्त्र** लिहिले तर पानीनी यांनी **व्याकरण** लिहिले .
 - बौद्ध धर्मातील त्रिपिटक याच काळात लिहिले गेले.
 - वैदकशास्त्राचा समावेश असलेले पुस्तक **चरक संहिता** .
 - शास्त्रक्रियेची माहिती देणारा **सुश्रुत संहिता** आणि निरनिराळ्या आजारावर उपचारासाठी ठरविणारा **वाग्भट संहिता** ग्रंथ प्रसिद्ध आहे
 - **मोहम्मद घुरी** हा अफगाणिस्तान मधला एक सुलतान होता .
 - **अल्तमश** हा दिल्लीचा सुलतान म्हणून ओळखला जातो .
 - सम्राट अशोकानंतर संपूर्ण भारतावर सत्ता प्रस्थापित करणारा **अल्लाउद्दीन खिलजी** हा दुसरा राजा होय.
 - **शहाजहान** हा कलाप्रेमी राजा होता त्याने आपल्या पत्नीच्या स्मरणार्थ ताजमहल नावाची जगप्रसिद्ध वास्तू बांधली. तर दिल्ली जामा मस्जिद आणि लाल किल्ला याच राज्याच्या काळात बांधले गेले .
 - **देवगिरी** चे यादव घराणे महाराष्ट्राच्या मध्ययुगीन इतिहासातील सोनेरी पान म्हणून ओळखले जाते.
 - यादव घराण्याच्या काळामध्ये **मराठी** भाषेला राजभाषा म्हणून दर्जा मिळाला.
 - भिलम पाचवा सण **1178 ते 1193** या राजाने देवगिरी येथे यादव घराण्याची सत्ता स्थापन केली.
 - **सिंधम** हा यादव घराण्यातील सर्वात पराक्रमी राजा म्हणून ओळखला जातो.
 - **अल्लाउद्दीन खिलजीच्या** काळापासून महाराष्ट्रवर मुस्लिमांच्या सत्तेला सुरुवात झाली .
 - कृषी मार्गदर्शनासाठी 1901 मध्ये कर्जन ने इन्स्पेक्टर जनरल ऑफ अग्रिकल्चर नेमले तर रेल्वे बोर्ड 1903 साली तयार केले.

- संस्थापक - घराणे
- सिमुक - सातवाहन
- दंतिदुर्ग - राष्ट्रकूट
- भिल्लम - यादव घराणे
- विद्याधर - शिलाहार घराणे
- मौर्य साम्राज्याच्या आस्था नंतर महाराष्ट्रात सातवाहन राजघराण्याचा उदय झाला.
- जागतिक नकाशावर महाराष्ट्राला सर्वप्रथम दर्शवणारे व महत्त्व प्राप्त करून देणारे सातवाहन हेच पहिले महाराष्ट्रातील राजघराणे होय.
- सिमुक हा राजा सातवाहन घराण्याचा संस्थापक मानला जातो .
- चालुक्य हे वैष्णव पंथी होते तरीही त्यांनी धर्म सहिष्णुतेचे धोरण राबविले होते.
- इसवी सन 753 च्या दरम्यान चालुक्य घराण्याच्या ऱ्हासानंतर दंतिदुर्ग यांनी राष्ट्रकूट घराण्याची स्थापना केली .
- राष्ट्रकूट घराण्यातील कृष्णप्रथम याने जगप्रसिद्ध असलेले वेरूळ येथील कैलास मंदिर बांधले .
- शिलाहार घराण्याचा संस्थापक म्हणून विद्याधर जीयुतवाहन हा असून उस्मानाबाद जिल्ह्यातील नगर (आताचे तेर) ते त्याचे मूळ स्थान होते.
- यादवांचा प्रधान हेमाद्री याने चातुर्वर्ण चिंतामणी हा ग्रंथ लिहिला .
- अल्लाउद्दीन खिलजी याने 1296 मध्ये देवगिरीवर स्वारी केली .

प्रांत - घराणेशाही

- वऱ्हाडी - इमादशाही
- अहमदनगर - निजामशाही
- बिदर - बरीदशाही
- गोवळकोंडा - कुतुबशाही
- विजापूर - आदिलशाही
- 3 एप्रिल 1680 रोजी छत्रपती शिवाजी महाराजांचे रायगडावर निधन झाले.
- शिवाजी महाराजांनी दोन नाणी सुरू केली होती त्यामध्ये हौन हे सोन्याचे तर शिवराई हे तांब्याचे नाणे होते .
- उमाजी नाईक व त्याचा साक्षीदार पांडूजी याला पकडण्यासाठी रुपये 100 चे बक्षीस जाहीर केले 1834 ला त्यांना फाशी दिली.
- गणेश वासुदेव जोशी यांनी समाजामध्ये ऐक्य समन्वय निर्माण व्हावा म्हणून ऐक्यवर्धिनी ही संस्था स्थापन केली व त्याचेवेळी पुण्यात 1874 रोजी पूना नेटिव्ह इन्स्टिट्यूट ही शाळा सुरू केली .

वृत्तपत्र व संस्थापक

- सोमप्रकाश - ईश्वरचंद्र विद्यासागर .
- वंदे मातरम - लाला लजपत राय .
- युगांतर - मादाम कामा .
- उद्योधन - स्वामी विवेकानंद .
- रिव्होल्युशनरी - सचिंद्रनाथ संन्याल .
- इंडिया - सुब्रमण्यम भारती .
- लीडर - पंडित मदन मोहन मालवीय .
- जन्मभूमी - पट्टाभी सीतारामय्या .
- द इंडियन स्ट्रगल - आचार्य कृपलानी .

- हिऱ्यांना पैलू पाडण्यासाठी व विजेच्या उपकरणांमध्ये कायनाईट व सिलीमनाईट याचा उपयोग होतो .
- मुंबईमध्ये राखीव वने नाहीत परभणी जिल्ह्यात संरक्षित वने नाहीत जळगाव जिल्ह्यात अवर्गीकृत वने नाहीत.
- रूपांतरित खडकास विकृत खडक असेही म्हणतात.
- अग्निजन्य खडकास प्राथमिक खडक असेही म्हणतात.
- स्तरीय खडकास जलजन्य खडक असेही म्हणतात.
- न्यू मूर हे बेट गंगा नदीच्या मुखाशी आहे.
- आलीया हे बेट नर्मदा नदीच्या मुखाशी आहे.
- महाराष्ट्र औद्योगिक धोरणाशी संबंधित वर्ष 1993 1995 2001 2006 2013 2015 6 वर्ष.
- भाषांचा उतरता क्रम - हिंदी बंगाली तेलगू मराठी तामिळ .
- 20 कलमी कार्यक्रम सर्वप्रथम 1975 मध्ये सुरू करण्यात आला .
- राज्यघटनेतील कलम 280 अंतर्गत वित्त आयोग स्थापन होतो तो प्रथम 1951 मध्ये स्थापन करण्यात आला होता.
- 1955 कागद तयार करण्याचा पहिला कारखाना नेपानगर (मध्य प्रदेश.)
- तांबे सर्वाधिक क्रियाशील मूलद्रव्य आहे.
- झायलेम पाणी तसेच खनिजांचे वहन करतात .
- क्लोयेम उत्पादित पदार्थांचे वहन करतात .
- मुंबई हाय येथील सागर सम्राट ही तेल विहीर 1974 मध्ये खोदण्यात आली .
- रॉबर्ट बोईलणे मूलद्रव्य ही संज्ञा सर्वप्रथम वापरात आणली .
- बडोद्याचे गंगाराम भारती विद्यापीठ अरविंद घोष आणि माधवराव जाधव यांनी तयार केले.
- राज्यघटनेमध्ये अल्पसंख्यांक अस्पृश्यता घटनेचा भंग याविषयीची व्याख्या करण्यात आलेली नाही.
- पितळामध्ये 70 टक्के तांबे असते तर 30 टक्के जस्त असते .
- बाल हत्या प्रतिबंधित कायदा वर्ष 1795-1804-1870 .
- सुरक्षा झडपेचा प्रथम उल्लेख लाला लजपतराय यांनी यंग इंडिया पुस्तकात केला त्यांच्यामते काँग्रेसची स्थापना करण्याची कल्पना डफ्रिन च्या डोक्यातून आली होती .
- क्रांतिकारी चळवळींना पाठिंबा देणारी क्रांतिकारी वृत्तपत्र संध्या, युगांतर, काळ.
- वासुदेव बळवंत फडके - महाराष्ट्राचा रोबिन हूड म्हणून ओळख, क्रांतिकारकाचा जनक. दुसरा शिवाजी म्हणून ओळख. आनंद मठाचे स्फूर्तीदाते. एक्यवर्धिनी सभा स्थापन केली .
- प्लेग कमिशनर रँडच्या हत्येची माहिती द्रविड बंधूंनी इंग्रज सरकारला दिली होती तर या द्रविड बंधूंना वसुदेव चाफेकर व महादेव रानडे या क्रांतिकारकांनी ठार केले .
- विश्ववृत्तावर राहणाऱ्या जमाती पिग्मी, से मांग , बोगे इंडियन .
- वारडोली सिमोह हा मान्सून पूर्व पाऊस आसाम राज्यात पडतो .
- बरानहाईट हे खनिज जलजन्य खडकात आढळते.
- पृथ्वीवरील बहुतेक उष्ण वाळवंटे 25 ते 35 अंश या अक्षवृत्त दरम्यान आढळतात .
- 'संगम योजना' 1996 ची आहे अपंगाचे वित्तीय समावेशन गट स्थापन करणे.
- नदीच्या संचयन कार्यामुळे पंखाकृती मैदाने ही भूरूपे तयार होतात .
- मुंबई महानगरक्षेत्रांमध्ये नऊ महानगरपालिकांचा समावेश आहे तर आठ नगरपरिषदा व एक हजार गाव आहेत .
- नवीन लघुउद्योग धोरण 6 ऑगस्ट 1991 चे आहे.
- संसद आदर्श ग्राम योजना 11 ऑक्टोबर 2014 ची आहे.
- रेशीमच्या एका किड्यापासून (एका कोशापासून) सुमारे पाचशे ते तेराशे मीटर लांबीचा धागा मिळतो
- अवकाशातील तारे प्लाजमा या अवस्थेमुळे चमकतात प्लाजमा ही अवस्था उच्च तापमानावर आढळून येते .
- फॉस्फरस हे दुहेरी संयुग असणारे मूलद्रव्य आहे

- टी ट्वेंटी सामन्यांमध्ये एका सामन्यात सर्वाधिक धावा करण्याचा विक्रम **एरोन किंच** यांच्या नावावर आहे .
- **1756 साली मीर जाफर** तर **1760 ला मिर कासिम** बंगालचा नवाब बनला .
- पंतप्रधान सरन्यायाधीश उपराष्ट्रपती आपला राजीनामा राष्ट्रपती कडे सादर करतात .
- लोकसभा सभापती आपला राजीनामा **उपसभापती** कडे सादर करतात.
- ग्रामसभा वर्षातून चार झाल्या पाहिजेत त्या सर्वसाधारणपणे **26 जानेवारी 1 मे . 2 ऑक्टोबर आणि 15 ऑगस्ट रोजी .**
- क्षेत्रफळाचा विचार करता भारतातील लोकसंख्येचा सर्वात मोठा मतदार संघ **मलकाजगिरी** तर सर्वात छोटा **चांदणी चौक .**
- कायद्यासमोर समानता **ब्रिटन** तर कायद्याचे समान संरक्षण **अमेरिका** यांच्याकडून घेतले आहे .
- **सरोजिनी नायडू** या उत्तर प्रदेशच्या राज्यपाल होत्या व त्या **कानपूर 1925** चे अध्यक्ष होत्या .
- काँग्रेसच्या पहिल्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष म्हणून मुंबई गव्हर्नर **लॉर्ड रे** यांना निमंत्रण दिले होते.
- पहिल्या अधिवेशनात **७२** प्रतिनिधी होते, मुंबईचे प्रतिनिधी **38 पुण्याचे 9 ,**
- पुण्यात **प्लेगची** साथ असल्यामुळे त्यावेळी अधिवेशन मुंबईला हलवले होते .
- हैदराबाद संस्थानाचे राज्यभाषा **फारशी** होती मात्र शिक्षणाची भाषा **उर्दू** होती.
- महात्मा फुले यांनी शिवाजी महाराजांचा पोवाडा लिहिला तर महात्मा फुले यांचा पोवाडा **विठ्ठल रामजी शिंदे** यांनी लिहिला.
- त्यांनी यात्रेत सहभागी झालेल्यांपैकी **तेरा** अनुयायी महाराष्ट्रीयन होते .
- बॅरिस्टर जिना यांना मुस्लिम गोखले बनण्याची इच्छा होती .
- दुसऱ्या गोलमेज परिषद दरम्यान **डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर** यांनी स्वतंत्र मतदार संघाची मागणी केली.
- **जारवा व आलिटिक** आदिवासी जमाती अंदमान आणि निकोबार या ठिकाणी आढळतात .
- पहिले त्रिवार्षिक परकीय व्यापार धोरण **1985** साली करण्यात आले
- स्वतंत्र भारताचा पहिला अर्थसंकल्प **आर के क्षणमुख चेट्टी** यांनी सादर केला .
- **पी व्ही नरसिंहराव** यांच्या कालखंडामध्ये भारतामध्ये सर्वप्रथम आर्थिक सुधारणा लागू करण्यात आल्या.
- परकीय कंपन्यांना महामंडळ कर **40 टक्के** भरावा लागतो तर भारतीय कंपन्यांना **30 टक्के महामंडळ कर** भरावा लागतो.
- मानवी कवटीत एकूण **22** हाडे असतात त्यापैकी डोक्यात **8** हाडे असतात तर चेहरात **14** हाडे असतात .
- भारतामध्ये **220 holt** वर वीज पुरवठा केला जातो.
- धोनीचा वातावरणातील प्रभाग **0.1** सेकंद टिकून राहतो .
- जर रक्तामध्ये हिमोग्लोबिन नसते तर फुफुसापासून पायापर्यंत रक्त पोहोचायला तीन वर्षे लागले असते.
- पीएच चे कमाल आणि किमान मूल्य अनुक्रमे **0 ते 14** एवढे असते .
- कार्य हे **धन ऋण व शून्य** असू शकते.
- शहामृग च्या अंड्याचे आकारमान **170 mm × 130 mm** असते .
- मराठी भाषेचे पहिले विद्यापीठ **वांद्रे** या ठिकाणी सुरू झाले होते .
- भारतीय संविधान निर्मितीच्या संविधान सभेत **15** महिलांचा समावेश होता.
- **मुद्रास्फिती** ही संज्ञा चलनवादीशी संबंधित आहे.
- दात्रपेशी पांडुरोग (सिकलसेल ऍनिमिया) गर्भधारणेच्या वेळी जनुकीय बदलामुळे हा आजार होतो .
- पाच वर्षाखालील मुलांसाठी बाल आधार कार्ड तयार केले जाणार आहे या आधार कार्डचा रंग **निळा** असणार आहे.
- महाराष्ट्राचे मार्टिन ल्यूथर किंग हे **महात्मा फुले** आहेत असं शाहू महाराजांनी म्हटले होते .
- **बेसाल्ट** खडकामध्ये अजिंठा वेरूळ लेण्या कोरलेल्या आहेत .
- **सिंधुदुर्ग** जिल्ह्यातील लिंग गुणोत्तर सर्वाधिक आहे तर **नंदुरबार** मधील साक्षरता दर सर्वात कमी आहे.
- कृष्णाच्या खोऱ्यामध्ये **बॉक्साईट** सापडते.
- महाराष्ट्रातील सर्वाधिक तापमान **चंद्रपूर** मध्ये आढळून येते .
- ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान चंद्रपूर मध्ये **भद्रावती** तालुक्यात आहे. येथे **लोहखनिजाचे** साठे देखील आहेत.

- सातारा जिल्ह्यात पाटण तालुक्यात कोयना प्रकल्प अंतर्गत हेळवाक नजीक शिवाजी सागर हे धरण बांधण्यात आले आहे .
- वर्धा येथे - बोर अभयारण्य आहे
- महाकवी कालिदास यांचे स्मारक (रामटेक) नागपूर या ठिकाणी आहे .
- महाराष्ट्रातील पहिला पवन विद्युत प्रकल्प (जमसांडे) देवगड - जिल्हा सिंधुदुर्ग .
- पंचमढी व तोरणमाळ पठार सातपुडा पर्वत रांगेत आहेत .
- यावल अभयारण्य जळगाव जिल्ह्यात आहे .
- देशाच्या खनिज उत्पादनात महाराष्ट्राचा वाटा 39 टक्के आहे . (12.33% खनिज क्षेत्र महाराष्ट्रात आहे)
- क्षेत्रफळानुसार जिल्हा - अहमदनगर - पुणे - नाशिक - सोलापूर - गडचिरोली.

Nert इतिहास .

- सामंत यांना म्हणतात जे मोठे जमीनदार असतात किंवा सैन्याचे प्रमुख असतात.
- तामिळनाडूमधील चोला राज्यांच्या शिलालेखात वेगवेगळ्या करांसाठी चारशे प्रकारच्या संज्ञा किंवा पैसे भरायच्या अटींचा उल्लेख आहे .
- वेट्टी रोख रकमेच्या नाहीतर वेट बिगारीच्या स्वरूपात घेतला जाणारा कर
- कडमाई म्हणजे जमिनीवरील कर
- चोला राजकर्त्यांच्या काळातील ब्रांझ मूर्ती कला ही जगात उत्कृष्ट म्हणून गणली जाते .
- नाडू म्हणजे खेड्यांचा समूह .
- दिल्ली ही राजधानी सर्वप्रथम तोमर राजपुत्राच्या राज्यात बनली त्यास बाराव्या शतकात चव्हाण यांनी हरवले .
- देहलीवाल ही दिल्लीतील नाण्यांची टाकसाळ होती .
- अल्लाउद्दीन खिलजीच्या काळात तीन कर होते त्यामध्ये खराज म्हणजे लागवडीवरील कर जो शेतकऱ्यांच्या उत्पादनाच्या 50 टक्के असे.
- दिल्लीतील लाल किल्ला हे मुघल घराण्याचे निवासस्थान होते .
- मुघल हे दोन महान वंशावळीचे वंशज होते आईच्या नात्याकडून चंगेज खान यांचे वंशज होते चंगेज खान चीनमधील मंगोल जमातीचा नेता होता व पित्याकडून तिमुर यांचे वंशज होते .

काही संज्ञा व स्पष्टीकरण

- बेलावनगाई - ब्राह्मण नसलेल्या लोकांच्या मालकीची शेती .
- ब्रह्मदेय - ब्राह्मणांना भेट म्हणून दिलेली जमीन
- शालभोग शाळांच्या देखभालीसाठी दिलेले जमीन
- देवदान - मंदिरांना भेट दिलेले जमीन .
- पल्लीछंदम - जैन संस्थांना दान केलेली जमीन.

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित .. 🏆

मुघल राज्यकर्ते

- **बाबर** हा प्रथम मुघल राज्यकर्ता होता (1526 1530)
- त्याने फरगण्याचे सिंहासन हस्तगत केले तेव्हा तो फक्त **बारा** वर्षांचा होता .
- बाबर यांनी दिल्ली सुलतान इब्राहिम लोधी याचा पानिपतच्या प्रथम युद्धात 1526 साली पराभव केला आणि दिल्ली व आग्रा हस्तगत केले .
- **अकबर** - (1556 - 1605)
- अकबर हवयाच्या तेराव्या वर्षी राजा बनला होता संपूर्ण भारतभर साम्राज्य विस्तार केला खानदेश व अहमदनगर चा भाग जिंकण्यात आला
- **शहाजहान** (1627 - 1658)
- 1657 साली उत्तराधिकारी शासनाच्या मुलांमध्ये भांडण सुरू झाली यात औरंगजेबाचा विजय झाला व दारा शुकोसह त्याच्या तीन भावांची हत्या करण्यात आली . शहाजहानला नंतर आग्रा येथे आयुष्यभरासाठी तुरुंगात टाकण्यात आले .
- **औरंगजेब** (1658 - 1707)
- मराठा राज्यकर्त्या शिवाजी महाराज यांच्याविरुद्धच्या मोहिमा प्रथमतः यशस्वी ठरल्या. औरंगजेबाने शिवाजी महाराजांचा अपमान केला व शिवाजी महाराजांनी आग्र्याहून स्वतःची सुटका करून घेतली व स्वतंत्र राजा घोषित केले. राजपुत्र अकबर याने औरंगजेबाविरुद्ध उठाव केला यात त्याला मराठा व दखन चे सहकार्य लाभले. वरील प्रकरणानंतर औरंगजेबाने विजापूर 1685 गोवळकोंडा 1687 मध्ये खालसा केले 1698 पासून स्वतः युद्ध मोहिमांचे नेतृत्व करून मराठ्यांशी संघर्ष केला .
- प्रत्येक प्रांतात एक आर्थिक बाबी पाहणारा अधिकारी असे ज्यास **दिवाण** मनत.
- 1199 दरम्यान **कुतुबदीन ऐबत** यांनी कुतुबमिनार चे बांधकाम केले .
- आग्रा किल्ल्याचे बांधकाम **मुगल सम्राट अकबर** यांनी केले .
- राज राजेश्वरी मंदिर हे **तंजावर** येथे आहे तंजावर ही **चोला** साम्राज्याची राजधानी होती .
- **कावेरी** नदी ही तंजावर शहरा जवळून वाहते तंजावर हे मंदिरांसाठी प्रसिद्ध असलेले शहर होय .
- ब्राँझ पासून बनलेल्या घंटी मध्ये **टिन** या धातूचे प्रमाण जास्त असते व त्यामुळे आवाज हा घंटी प्रमाणे येतो .
- **अजमेर** ही चौहान राजांची राजधानी होती.
- **हम्पी** (स्थापना - 1336) विजयनगर साम्राज्याचा केंद्रबिंदू असलेले हम्पी हे शहर **कृष्णा - तुंगभद्रा** नदीच्या खोऱ्यात वसलेले आहे .
- 19 व्या शतकात **बॉम्बे कलकत्ता व मद्रास** शहरांचा उदय झाला .
- **खानशाह** म्हणजे मुस्लिम धार्मिक गुरूचे आराम करण्याचे ठिकाण .
- **तुलसीदास** यांनी रामचरितमानसची रचना अवधी भाषेत केली.
- **सूरदास** हे कृष्णभक्त होते त्यांनी सूरदास सुर सावली व साहित्य लहरी या साहित्यिक रचना केल्या .
- 1539 साली मृत्यूपूर्वी बाबा गुरु नानक यांनी आपल्या एका अनुयायास आपला वारस म्हणून नेमले त्याचे नाव **लेहना** होते त्यास पुढे गुरु **अंगद** म्हणून ओळखले जाऊ लागले .

- टोचला दुहेरी छत असलेली मंदिरे चोचला चार छत असलेली मंदिरे .
- हैदराबाद शहराचे संस्थापक निजाम मुलक अश्रफ जहा (स्थापना - 1724 दरम्यान)
- प्रमुख मराठा सरदार
सिंधिया - ग्वाल्हेर, भोसले - नागपूर,
गायकवाड - बडोदा, होळकर - इंदोर
- भारताचा सर्वात पहिला नकाशा जेम्स रेनील याने 1782 मध्ये रॉबर्ट क्लाइव्ह यांच्या सांगण्यावरून बनवला .
- भारताचा प्रथम गव्हर्नर वॉरन हेस्टिंग पासून शेवटचा व्हाईसरॉय लॉर्ड माऊंटबॅटन यांच्यावर शेवट होतो.
- इंग्रज भारतात येण्या अगोदर पोर्तुगीजांनी भारतातील गोवा येथे आपले बस्तान बसविले होते.
- प्रथमतः पोर्तुगीज खलाशी वास्को-द-गामा यानेच भारतासाठी जलमार्गाचा शोध लावला .
- पोर्तुगीज इंग्रज यानंतर डच व शेवटी फ्रेंच व्यापारी भारतात आले.
- प्रथम इंग्रजी वखार ही 1651 मध्ये हुगळी नदीच्या किनाऱ्यावर सुरू झाली .
- कंपनीने सर्वप्रथम कालिकत या खेड्यावर जमीनदारी हक्क मिळविले .
- कंपनीस जकात मुक्त व्यापार करण्याचे प्रमाण औरंगजेब या मुघल सम्राटाने दिले .

जमाती - भूभाग

- गड्डीस - पश्चिम हिमालय
- मुंडा - ओरिसा
- संथाल - बंगाल
- कोळी - महाराष्ट्र
- बेदार - कर्नाटक
- कुटिया - ओरिसा
- गोंड - मध्य प्रदेश, महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश, छत्तीसगड.

सिलसिलास म्हणजे सुफी गुरुजी वंशावली होय सुफी गुरु पुढील प्रमाणे

- ख्वाजा मोईनुद्दीन चिस्ती - अजमेर
- कुतुबुद्दीन काफी - दिल्ली
- बाबा फरीद - पंजाब
- ख्वाजा मोईनुद्दीन ओलिया - दिल्ली
- बंदनवाज दिसूदराज - गुलबर्गा

- बंगाल नवाब पदी बुर्शीद कुली खान नंतर अली वर्दी खान आला व त्यानंतर सिराज उधोला होय .
- प्लासीचे युद्ध - हे युद्ध बंगालचा नवाब सिराज उद्दौला व ईस्ट इंडिया कंपनीत झाले. येथे कंपनी सैन्याचे नेतृत्व रॉबर्ट क्लाइव्हने केले. सिराज उधोला ने प्रथम कासिम बाजार येथील कंपनीची वखार ताब्यात घेतली व नंतर त्याने आपला मोर्चा कलकत्त्याकडे वळवला व शेवटी 1757 मध्ये रॉबर्ट क्लाइव्ह याचा नेतृत्वात कंपनी फौजा व सिराज उधोला यांच्यात प्लासी येथे झालेल्या युद्धात सिराज उद्दौलाचा पराभव झाला.
- सिराज उद्दौलाच्या प्रभावाचे प्रमुख कारण म्हणजे त्याचा सेनापती मिर जाफर हा इंग्रजांना जाऊन मिळाला व तो युद्धात उतरलाच नाही .
- फलाश चे झाड आहे त्याच्या सुंदर फुलांसाठी ओळखले जाते व याच फुलांपासून गुलाल बनविला जातो.
- पुढे मिर जाफर व कंपनीत बिनसले तेव्हा कंपनीने त्याच्या जागी मिर कासिम यास बसविले .

- 1764 मध्ये जेव्हा **क्लाईव्ह** बंगालचा गव्हर्नर झाला त्यास कंपनीतून भ्रष्टाचार निपटून काढण्यास सांगण्यात आले होते.
- मैसूरच्या सामर्थ्यात **हैदर अली** व त्याचा पुत्र **टिपू सुलतान** यांच्या नेतृत्वाने वाढ झाली .
- श्रीरंगपट्टणमचे युद्ध _ 1799. च्या युद्धात **टिपू विरुद्ध × निजाम, मराठा, व कंपनी सैन्याचे गटबंधन होते** त्यात टिपू मारला गेला व त्याच्या दोन पुत्रांना इंग्रजांनी बंदी बनवले .
- **काझी** म्हणजे न्यायाधीश तर **मुफ्ती** म्हणजे मुस्लिम समाजाचा विधिवेत्ता होय .
- १२ ऑगस्ट १७६५ ला मुघल सम्राट **शहाआलम** याने कंपनीस दिवाणी अधिकार दिले ते प्रामुख्याने बंगाल क्षेत्रावरील होते .
- 1793 मध्ये **कॉर्नवॉलिस** हा गव्हर्नर जनरल असताना भारतात कायमदराबाबत लावू करण्यात आली
- **मत्रो** - रयतवारी पद्धत लागू केली

- **अवध** हे सर्वात प्रथम खालसा करण्यात आलेले राज्य होय
- 1801 मध्ये अवध वर **तैनाती फौजेचा** करार टाकण्यात आला .
- 1803 मध्ये ब्रिटिशांनी मराठ्यांना हरवून दिल्लीवर ताबा मिळवला तोपर्यंत ब्रिटिशांची राजधानी **कलकत्ता** होती .
- आधुनिक दिल्लीचा विकास हा ते शहर **1911** मध्ये ब्रिटिश राजधानी झाल्यापासून सुरू झाला.
- दिल्ली शहराचे वास्तु विशारद **एडवर्ड लुटिन व हरबर्ट बँक** .
- ब्रिटिश राजधानी कलकत्त्यावरून दिल्लीला व्हाईसर चार्ल्स होर्डिंग यांच्या नेतृत्वात स्थलांतरित झाली .
- केलीको पोर्तुगीज हे पहिल्यांदा जेव्हा भारतात आले त्यावेळी ते केरळमधील **कालिकत** या बंदरावर उतरले.
- भारतातील प्रथम कापड कारखाना हा **सुरत** गिरणीच्या रूपात **1854** मध्ये मुंबईत स्थापन झाला.
- **वूट्झ** हे अतिशय उच्च प्रतीचे कार्बन स्टील असते ज्याचे उत्पादन त्याकाळी संपूर्ण दक्षिण भारतात होत असे टिपू सुलतान ची तलवार यापासून बनलेली होती .
- ब्राम्होसभा राजा राम मोहन राय यांनी स्थापन केलेल्या ब्रामोसभा ही नंतर ब्राम्हो समाज म्हणून ओळखली जाऊ लागली त्याची स्थापना **कलकत्ता** येथे झाली होती .
- सती म्हणजे शास्त्रानुसार केलेली हत्या असे रॉय यांचे मत होते .
- **1829 चा रेयुलेटिंग अक्ट** नुसार लॉर्ड बेंटिक च्या काळात सती प्रथेवर बंदी घातली .
- सतीबंदी कायदा 1829 ला सर्वप्रथम **बंगाल** प्रांतात लागू करण्यात आला व 1830 मध्ये मद्रास व बॉम्बे या प्रांतात लागू करण्यात आला .
- विधवा पुनर्विवाह पाठिंबा ईश्वरचंद्र विद्यासागर वीरेश लिंग पंतलु स्वामी दयानंद सरस्वती .
- अजंठा येथील चित्रे ही **म्युरल** प्रकारात आहेत.
- बंगालच्या फाळणीस **आंध्र प्रदेश मध्ये** –(वंदे मातरम चळवळ) म्हटले गेले .
- महात्मा गांधी गांधीजी वयाच्या **46** व्या वर्षी 1915 साली भारतात आले .
- गांधीजींनी भारतात आल्यावर आपल्या कारकिर्दीची सुरुवात **चंपारण्य अहमदाबाद व खेडा** येथील स्थानिक चळवळीपासून केली .
- **रोलट सत्याग्रह** हा राष्ट्रीय स्तरावरील पहिला ब्रिटिशां विरुद्ध चां संघर्ष होय .
- **खिलाफत चळवळीचे नेते मोहम्मद अली व शौकत अली** हे होते .
- **26 जानेवारी 1930** स्वातंत्र्य दिन साजरा केला होता .
- 1895 मध्ये दक्षिण आफ्रिकेत महात्मा गांधी नेत्यांच्या इतर सहकाऱ्यांसमवेत **नाताळ काँग्रेसची** स्थापना केली .
- चित्तरंजन दास पूर्व बंगालमधील वकील होय. असहकार आंदोलनातील यांचा सहभाग लक्षनीय होता.
- **सरोजिनी नायडू** यांचा 1920 पासून राष्ट्रीय चळवळीत सहभाग होता भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या त्या **प्रथम** महिला अध्यक्ष होत्या .
- खान अब्दुल गफार खान हे बादशहा खान म्हणून देखील ओळखले जातात त्यांनी **खुदाई खिदमतगार** या अहिंसक चळवळीचे नेतृत्व केले .
- भारतात राष्ट्रवादास पूरक ठरलेले भारत मातेचे चित्र हे **बंकिम चंद्र चॅटर्जी** यांनी काढले.

- 1870 मध्ये **बंकिम चंद्र चॅटर्जी** यांनी वंदे मातरम सुद्धा लिहिले यानंतर हे **आनंदमठ** मध्ये अंतर्भूत करण्यात आले व स्वदेशी चळवळी दरम्यान गायले गेले .
- बंगालमध्ये स्वदेशी चळवळी दरम्यान तिरंगा - **लाल हिरवा पिवळा** बनवण्यात आला. या **आठ कमळाचे फुले** दाखवण्यात आली होती जी आठ ब्रिटिश प्रांताची दर्शक होती व अर्ध व सूर्य **चंद्र हा हिंदू व मुस्लिम यांचा** दर्शक होता.
- 1929 मध्ये गांधीजींनी स्वराज्य झेंडा बनविला हा सुद्धा तीन रंगात होता. **लाल हिरवा पांढरा** वयात चाकाचे चरक होते जे स्वयंसहाय्यता या गांधी आदर्शवादाचे प्रतीक होते .
- बुद्धांच्या मृत्यूनंतर त्यांच्या सर्व उपदेश व शिकवणी या वैशाली (**बिहार**) येथे भरलेल्या वरिष्ठ भिक्खूंच्या सभेत जमा व एकत्रित करण्यात आल्या.
- वरील एकत्रित व संघटित रचनांना **त्रिपिटक** असे म्हटले जाते.
- बुद्धांच्या वेगवेगळ्या रचना असणाऱ्या तीन पेट्या होय त्या **विनय पिटिका, सुक्तपीटीका, अभी धम्मपिटिका** .
- जैन धर्मात एकूण 24 तीर्थंकर आहेत त्यापैकी **ऋषभ** देव हे प्रथम व **महावीर** हे शेवटचे तीर्थंकर होय .
- हिंदू हा शब्द **इंडस** या जुन्या पार्शियन शब्दापासून आलेला आहे याचा अर्थ सिंधू नदीच्या पूर्वेकडील प्रदेश होय .
- अरबी लोक या प्रदेशास **अलहिंद** म्हणत व या प्रदेशातील लोकांना हिंदी म्हणत .
- मुघल दरबाराचा इतिहास हा **पर्शियन** भाषेत लिहिला गेला आहे .
- मुघल हे मूळ तुर्क होते तुर्की ही त्यांची बोलीभाषा होती. प्रथम मुगल सम्राट बाबर यांनी त्याच्या आठवणी व कविता या तुर्की भाषेत लिहिले आहेत.

- कर्नाटकातील **वीरशैव** या नव्या पंचास बसवणा यांनी जन्म दिला (1106 - 1168)
- बसवणा हे सुरुवातीस जैन धर्मीय व चालुक्य राजाच्या दरबारात मंत्री होते .
- बसवणांच्या अनुयायांना वीरशैव किंवा लिंगायत म्हणून ओळखले जाते हे लोक लिंगा म्हणजे शिवभक्त होय.
- इस्लामची पाच आधारभूत तत्वे. **तोहिद** (अल्ला वरील विश्वास) **नमाज** (प्रार्थना - दिवसातून पाच वेळा) **रोजा** (उपवास) **इकत** गरिबांना दान देणे, **हज** - (मक्केची तीर्थयात्रा .)
- **गीगान** - पंजाबी मुलतानी सिंधी कच्ची हिंदी गुजराती भाषेतील भक्तिकविता होय दैनिक प्रार्थनेच्या वेळी या कविता एका वेगळ्या व विशेष भागात म्हटल्या जात .
- **विजयनगर** - विजयनगर म्हणजे विजयाचे शहर होय
- विजयनगरची स्थापना ही चौदाव्या शतकातील या शहराचा विस्तार हा उत्तरेकडील कृष्णा नदीपासून ते द्वीपकल्पाच्या शेवटच्या टोकापर्यंत होता .
- **1565** मध्ये विजयनगर शहराचा नाश झाला.
आता त्या प्रदेशात राहनारे लोक या शहरास **हंपी** म्हणून ओळखतात ते येथील स्थानिक देवता पंपादेवी नावावरून पडले आहे.
- जगातील काही राजकीय नेतृत्व
गेरीबालडी - इटली
जॉर्ज वॉशिंग्टन - अमेरिका
हो ची मिन्ह - व्हिएतनाम
महात्मा गांधी - भारत
- महात्मा गांधी अगोदर दक्षिण आफ्रिकेत वकील होते ते 9 जानेवारी 1915 रोजी भारतात आले. त्यांना **गोपाळ कृष्ण गोखले** यांनी भारतीय प्रदेशातील लोक जाणून घेण्यासाठी भारत भ्रमण दौरा करण्याचा सल्ला दिला होता.
- महात्मा गांधीचे सर्वात प्रथम सार्वजनिक दर्शन हे **बनारस हिंदू विश्वविद्यालयाच्या** उद्घाटन प्रसंगी झाले वय 45 .
- महात्मा गांधींनी **क्रिप्स** मिशनला पुढील तारखेचा धनादेश असे संबोधले .
- प्रति सरकार - (बलिया .) ऑगस्ट 1942 हे सरकार **चित्तूर पांडे** यांच्या नेतृत्वात स्थापन झाले .

- प्रतिसरकार तुमलूक (बंगाल) 1944 येथे पुनर्निमानाची कामे हातात घेण्यात आली अनुदानित शाळा उघडण्यात आल्या .
- स्वामी विवेकानंद यांना अध्यात्मिक पिता असे सुभाषचंद्र बोस यांनी संबोधले .
- सुभाष चंद्र बोस यांनी सिंगापूरला स्थापन केलेल्या अस्थायी सरकारला इटली आणि जर्मनी देशांनी मान्यता दिली .
- मालथस थेअरी लोकसंख्या विषयाच्या अभ्यासाशी संबंधित आहे .
- अन्नधान्य उत्पादन गणितीय श्रेणीने वाढते.
- राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोगाचे अध्यक्ष पंतप्रधान असतात .
- लोकसंख्या धोरण 2000 चे मध्यम उद्दिष्ट (tfr) 2.1 पर्यंत आणण्याचे उद्दिष्ट आहे .
- मार्गदर्शक तत्वाबाबत आत्तापर्यंत (4) घटना दुरुस्ती करण्यात आल्या 42, 44, 86, आणि 97, घटना दुरुस्ती .
- कलम 368 नुसार घटनेत घटना दुरुस्तीचे दोन प्रकार दिलेले आहेत .
- दुसऱ्या अनुसूचीतील बदल हे कलम 368 अंतर्गत घटना दुरुस्ती नसतात .
- लॉर्ड वेलसलिनने सर्वप्रथम 1798 मध्ये निजामावर तैनाती फौजेचा अवलंब केला .
- महाराष्ट्राचे पठार मुख्यत्वे करून असितास्म खडकापासून तयार झालेले आहे.
- राष्ट्रीय आणीबाणी कलम 352
- राज्य आणीबाणी कलम 356
- वित्तीय आणीबाणी कलम 360
- कलम 365 राष्ट्रपती राजवट राज्यात राज्य अकार्यक्षम असल्यास लागू होते .

1. ऑस्ट्रेलिया कडून आपण समवर्ती सूची घेतलेली आहे त्या ऑस्ट्रेलियाच्या राष्ट्रगीता मध्ये 2020 मध्ये बदल करण्यात आला .
2. राष्ट्रपती सरन्यायाधीशांसमोर पदग्रहण करतात .
3. राज्य विधानसभा वरखास्त करण्याचा अधिकार राज्यपालांना असतो .
4. घटना समितीची स्थापना किंवा भारताची घटना कॅबिनेट मिशन नुसार झाली.
5. राज्यपालास मुख्यमंत्र्यांनी माहिती पुरविणे बंधनकारक आहे कलम 167 नुसार .
6. भारतीय संविधान सभेचे अकरावे व अंतिम सत्र 14 नोव्हेंबर ते 26 नोव्हेंबर दरम्यान पार पडले .
7. जिल्हा परिषदेमध्ये 9 विषय समित्या असतात त्यातील स्थायी समिती महत्त्वाचा घटक जिल्हा परिषदेमध्ये असतो .
8. भारतातील पहिली महानगरपालिका मद्रास 1688 ला स्थापन झाली व पहिला मुन्सिपल कायदा पश्चिम बंगाल मध्ये करण्यात आला .
9. महाराष्ट्र बॉम्बे पंचायत कायदा 1920 चा आहे .
10. 73 व्या घटना दुरुस्ती अन्वये पहिले पंचायत राज मध्य प्रदेश राज्यात 1993 मध्ये अस्तित्वात आले.
11. देशातील पंचायत राज व्यवस्थेचा क्रम - राजस्थान आंध्र प्रदेश आसाम मद्रास कर्नाटक ओरिसा पंजाब उत्तर प्रदेश महाराष्ट्र पश्चिम बंगाल .
12. अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था 1926 मध्ये स्थापन करण्यात आली .
13. महाराष्ट्र राज्य शासनाने ग्रामीण भागात स्थानिक शासनाचे प्रारूप कसे असावे याबाबत शिफारशी करण्यासाठी वसंतराव नाईक समिती नेमली .
14. महाराष्ट्र शासनाने 1984 मध्ये ग्रामपंचायतच्या प्रशासकीय आणि आर्थिक बाबी संबंधित सुधारण्यासाठी पी बी पाटील समिती नेमली .
15. एल एन बोंगीरवार समितीने (1970) सरपंच परिषद असावी अशी शिफारस केली .
16. पंचायतराज कार्यपद्धती आर्थिक विकास आणि सामाजिक न्यायासाठी योजना तयार करणे व आर्थिक विकास आणि सामाजिक न्यायासाठी योजनांची अंमलबजावणी करणे .

17. महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम (1958) याचे आधीचे नाव मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम हे बदलून 2012 मध्ये महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम असे करण्यात आले .
18. महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम 1 जून 1959 पासून लागू झाला. हा अधिनियम महाराष्ट्रातील मनपा व नगरपालिका व कटक मंडळ यांचे क्षेत्र सोडून संपूर्ण महाराष्ट्राला लागू आहे .
19. जिल्हा परिषद कायदा 1961
20. महानगरपालिका कायदा 1949
21. आणि नगरपंचायत कायदा 1965
22. ग्रामपंचायतीला महत्त्वाच्या पुढील तीन गोष्टी देता आल्या पाहिजेत पाणीपुरवठा रस्त्यावर दिवाबत्ती रस्ते बांधणी.
23. 500 पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या दोन किंवा तीन खेड्यांची मिळून गट ग्रामपंचायत बनते .
24. ग्रामपंचायतीच्या निवडणुकीत राजकीय पक्षांना सहभागी होता येत नाही .
25. समुदाय विकास राबवण्यासाठी 1952 मध्ये गट विकास अधिकारी हे पद निर्माण केले .
26. महाराष्ट्र महानगरपालिका कायदा 1949 नुसार कारभार चालतो .
27. मनपा मध्ये कमाल पाच इतके नामनिर्देशित सदस्य तर किमान 65 व कमाल 271 इतके निर्वाचित सदस्य असतात .
28. जिल्हाधिकारी हा जिल्हा परिषदेचा अध्यक्ष असावा अशी शिफारस बलवंतराव समितीने केली होती .
29. जिल्हाधिकाऱ्यास जिल्हा परिषदेच्या अंतर्गत कारभारात कोणत्याही प्रकारे हस्तक्षेप करता येऊ नये अशी शिफारस कोणी केली ? वसंतराव नाईक समितीने केली .
30. कर चुकवणाऱ्या व्यक्तीस मतदानाचा अधिकार असून ये अशी शिफारस बलवंतराव समितीने केली होती .
31. स्थानिक स्वराज्य संस्थेत नोटाचा वापर करणारे महाराष्ट्र पहिले राज्य आहे 30 सप्टेंबर 2013 पासून नोटा उपलब्ध झाला .
32. अशोक मेहता समितीने स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा कार्यकाळ चार वर्षांचा असावा अशी शिफारस केली.
33. अशोक मेहता समिती व सिंगवी समिती पंचायतराज संस्थांना घटनात्मक स्थान असावे असे मत मांडले.
34. 73 74 आणि 83 या घटना दुरुस्ती स्थानिक स्वराज्य संस्थेशी संबंधित आहेत कलम 243-D पंचायतीचे अधिकार व कर्तव्य .
35. ग्रामपंचायत सदस्य व सरपंच यांना त्यांच्या गैर वर्तवणुक बदल पदावरून काढण्याचा हक्क विभागीय आयुक्तांना आहे.
36. आपल्या क्षेत्रात ग्रामपंचायत स्थापन करण्यास व तीच्या विकासाला चालना देणे हे पंचायत समितीचे कर्तव्य आहे .
37. अनुसूचित क्षेत्रातील ग्रामसभा ही सरपंच उपसरपंच यांच्या निवडीपासून अडीच वर्षे त्यांच्यावर अविश्वास ठराव मांडू शकत नाही .
38. महाराष्ट्रातील सर्वात कमी सदस्य संख्या असलेली जिल्हा परिषद - सिंधुदुर्ग .
39. महाराष्ट्रातील नगरपरिषदांचे वर्गीकरण लोकसंख्येच्या आधारावर होते .
40. जगातील पहिली महानगरपालिका इंग्लंड या देशात स्थापन झाली.
41. महाराष्ट्रातील तीन जिल्ह्यांमध्ये एकापेक्षा जास्त महानगरपालिका आहेत ठाणे पुणे नाशिक .
42. सध्या भारतात 62 कटक मंडळे असून महाराष्ट्रात सात इतकी कटक मंडळे आहेत.
43. ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था अनुच्छेद 243K
44. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था अनुशेष 243ZA
45. 1965 अन्वये नगरपंचायतीची स्थापना करण्यात येते. लोकसंख्या 10 हजार ते 25 हजार दरम्यान असावी.
46. पहिला बैठकीच्या वेळेस 211 सदस्य होते तर घटना स्वीकृत केली त्यावेळेस 284 सदस्य होते.
47. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसने संविधान सभेची मागणी सर्वप्रथम पटना (बिहार) येथील काँग्रेस अधिवेशनात 1934 रोजी केली .(मानवेंद्रनाथ रॉय यांनी)
48. सुमारे 60 देशांच्या घटनांचा विचार केला गेला संविधान सभेने 166 दिवस व मसुदा समितीने 14 दिवस लावले एकूण खर्च 64 लाख रुपये आला व यादरम्यान एकूण 11 सत्रे झाली.
49. संविधान सभेत एकूण 389 सदस्य असतील ते प्रमाण 10 लाख लोकसंख्येमागे 1 असे प्रमाण होते.
50. क्रिप्स मिशन नुसार भारतीयांची घटना पूर्णत भारतीयानी तयार करावी .
51. लिनलिथगो नुसार भारतीयांचे घटना मुख्यत भारतीयानी तयार करावी .

52. कॅबिनेट मिशन प्लॅन नुसार संविधान सभेच्या निर्मितीची तरतूद करण्यात आली .
53. बी एन राव हे आंतरराष्ट्रीय न्यायालयातील प्रथम भारतीय न्यायाधीश होते व हे संविधान सभेचे घटनात्मक सल्लागार देखील होते .
54. 4 नोव्हेंबर 1948 ला घटनेचा अंतिम मसुदा संविधान सभेत मांडला गेला .
55. अंतिम मसुद्याचे तीनदा वाचन झाले 26 नोव्हेंबर 1949 रोजी स्वीकृत झाला .

राज्यघटनेतील 12 अनुसूची (थोडक्यात)

- राज्य व केंद्र प्रदेशांची नावे व त्यांचे राज्य क्षेत्र
- वित्तलब्धी भत्ते व विशेष अधिकार
- शपथ किंवा प्रतिकृती
- राज्य व केंद्र प्रदेश राज्यसभेतील जागा
- अनुसूचित क्षेत्र व त्यांचे प्रशासन
- आदिवासी क्षेत्र व प्रशासन
- संघ सूची राज्य सूची समवर्ती सूची
- मान्यता प्राप्त भाषा
- काही कायदे व विनिमय विधी ग्राह्य करणे
- पक्षांतराच्या कारणावरून अपात्रता
- पंचायतीचे अधिकार व जबाबदाऱ्या
- नगरपालिकांचे अधिकार व जबाबदारी

केंद्र शासनाच्या पंचायतराज संबंधी समित्या

- बलवंतराव मेहता समिती - 1957
- व्ही कृष्णामचारी समिती - 1960
- तनखल जैन समिती - 1966
- अशोक मेहता समिती - 1977
- व्ही के राव समिती - 1985
- एन एम सिंघवी समिती - 1986
- पि के थंगन गल समिती - 1988

महाराष्ट्र शासनाच्या पंचायत राज संबंधी समित्या

- वसंतराव नाईक समिती - 1960
- ल ना बोंगीरवार - 1970
- बाबुराव काळे - 1980
- पी बी पाटील समिती - 1984
- भूषण गगलानी समिती - 1997

प्रा जी व्ही के राव समिती 1985 .

- दारिद्र्य निर्मूलनासाठी पंचायतराज हे प्रभावी माध्यम आहे. त्यासाठी जिल्हा परिषदेला मध्यवर्ती स्थान द्यावे व नियोजन आणि नियंत्रण या बाबी जिल्हा परिषदेकडे सोपवण्यात याव्या.
- त्यासाठी योग्य तो कर्मचारी वर्ग जिल्हा परिषदेकडे असावा व कोणत्याही कारणास्तव जिल्हा परिषद बरखास्त होऊ नये (जिल्हा परिषद अंदाजपत्रक असावे .)

डॉ एल एम सिंघवी 1986 .

- ग्रामपंचायतींना आर्थिक उत्पन्नाची साधने उपलब्ध करून द्यावीत
- वादविवाद सोडवण्यासाठी प्रत्येक राज्यात स्थानिक अधिकारनाची स्थापना करावी .

पि के थंगन समिती 1988 .

- पंचायत राज संस्थांना घटनात्मक स्थान द्यावे.
- पंचायतराज निवडणुका पाच वर्षांनी देण्याची तरतूद संविधानात करावी.
- जिल्हा नियोजनासाठी जिल्हा नियोजन ही एकमेव संस्था असावी .

अशोक मेहता समिती 1977

- पंचायत राज मध्ये राजकीय पक्षांचा खुला सहभाग असावा
- त्यांना कर लागण्याची अधिकार प्रदान करणे
- पंचायत राज मधील विस्तरीयप्रणालीलाव करणे
(कर्नाटक प्रथम लागू केली)

- काँग्रेस पक्षाचे मुखपत्र **नॅशनल हेरॉल्ड** 1938 ला जवाहरलाल नेहरू यांनी स्थापन केले .
- भारतीय फलोत्पादन संस्था **बंगलोर** येथे आहे
- अमृतसर येथील **ऑपरेशन ब्लू स्टार 1984** साली राबविण्यात आली .
- अमेरिकेचे गांधी म्हणून **मार्टिन ल्युथर किंग** यांना ओळखले जाते .
- इंग्लंडला क्रिकेटची जन्मभूमी म्हणून ओळखले जाते भारताचे पहिले क्रिकेट कर्णधार **सी के नायडू** .
- झिरो बजेट शेतीचे जनक **डॉक्टर सुभाष पाळेकर** .
- **हुमनी** हा रोग ऊस पिकाशी संबंधित आहे .
- **Pulitzer** पुरस्कार हा पत्रकारी क्षेत्रातील जगातील सर्वात प्रतिष्ठित पुरस्कार मानला जातो .
- **मार्बत** उत्सव नागपूर जिल्ह्यात असतो .
- सातारा जिल्ह्यातील **तासगाव** हे अग्रणी नदीकिनारी आहे .
- जगातील पहिली चंद्र मोहीम अमेरिकेने **1957** साली **पायोनिया** यानाने उड्डाण करून केली होती.
- भारताने **1957** रोजी **आर्यभट्ट** हा पहिला उपग्रह रशियातून अंतराळात सोडला होता .
- **आर्टिकल 370** हे पुस्तक एस.जी.नूराणी यांचे आहे
- भारताची पहिली महिला दिव्यांग खेळाडू राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कार प्राप्त - **दीपा मलिक** पॅरालिम्पिक गोळा फेक .
- सांगली जिल्ह्यातील **हरिपूरा** येथे कृष्णा आणि वारणा नद्यांचा संगम होतो .
- सध्या **101** विमानतळ भारतात आहेत .

- युद्धकाळातील सर्वोच्च शौर्य पदक **परमवीर चक्र** आहे तर शांतता काळातील सर्वोच्च शौर्य पदक **अशोकचक्र** हे आहे .
- अमरावती जिल्ह्यातील **मेळघाट** मध्ये **कोकरू** या आदिवासी जमातीला आरोग्य सेवा पुरविणारे डॉक्टर **दांपत्य रवींद्र कोल्हे** स्मिता कोल्हे .
- **अँथ्रॉक्स** हा रोग आंब्याशी संबंधित आहे.
- महाराष्ट्र शासनाने **पर्ससीन** नेट जाळ्याच्या माध्यमातून मासेमारी करण्यावर बंदी घातली आहे.
- भारत हा **कापूस** उत्पादनात प्रथम तर **मत्स्य** उत्पादनात दुसऱ्या क्रमांकाचा देश आहे.
- सातारा जिल्ह्यात कोयना धरण परिसरात 10/12/1967 रोजी **6.5** रिश्टर क्षमतेचा भूकंप झाला होता.

- 23 डिसेंबर हा दिवस **शेतकरी दिन** म्हणून पाळला जातो कारण भारताचे माजी पंतप्रधान चौधरी चरण सिंग यांचा तो जन्मदिवस आहे .
- **प्रधानमंत्री मातृ वंदन योजना** याचा फायदा माता मृत्यू व अर्भक मृत्यू रोखण्यासाठी झाला आहे. **तीन टप्प्यात पाच हजार** रुपये गर्भवती महिलेला दिले जातात. प्रथम एक हजार रुपये पुढील दोन टप्प्यात दोन - दोन हजार रुपये दिले जातात .
- आयुष्यमान भारत जन आरोग्य योजना ची सुरुवात **रांची** येथून झाली. यालाच मोदी केअर असे म्हणतात या योजनेचे मुख्य डॉक्टर **इंदू भूषण** हे आहेत.
- राज्य महिला आयोगाने **हिरकणी** महाराष्ट्राची या योजने ला सुरुवात केली असून महिला सक्षमीकरणासाठी व महिला सुरक्षेसाठी ही योजना काम करते
- पंतप्रधान किसान सन्मान योजना देशातील **दोन हेक्टर** पर्यंत शेती असणारे शेतकऱ्यांच्या खात्यामध्ये तीन हप्त्यात वर्षाला **सहा हजार रुपये** मिळणार आहेत .
- महाराष्ट्र शासनाने महिला बचत गटांना व्याज न आकारता कर्ज देण्यासाठी **सुमतीबाई सुकळीकर** योजना सुरू केली आहे .
- ज्ञानपीठ मिळविणारे **अमिताभ घोष** हे पहिले इंग्रजी लेखक आहेत .
- नानाजी देशमुख यांनी दीनदयाल शोध संस्थेच्या माध्यमातून पहिले ग्रामीण विद्यापीठ **चित्रकूट** येथे उभारले आहे .
- पद्मविभूषण **तिजन बाई** यांनी छत्तीसगडमधील पांडवांनी ही लोककला आपल्या कलेतून जगभर पोहोचवली .
- राष्ट्रीय लिंबूवर्गीय फळ संशोधन केंद्र **नागपूर** येथे आहे .
- भारताच्या पहिल्या स्वतंत्र महिला संरक्षण मंत्री **निर्मला सीतारामन** (तामिळनाडू)
- राष्ट्रीय वन्यजीव संस्था **देहरादून** येथे आहे .
- देशातील सर्वाधिक काच उत्पादन करणारे राज्य म्हणून **उत्तर प्रदेश** ओळखले जाते तर दुसरा क्रमांक **महाराष्ट्र** आहे.
- राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचे सर्वात जवळचे अनुयायी म्हणून **रामकृष्ण दादा वेलूरकर** यांना ओळखले जाते.
- भारतातील पहिले डॉल्फिन संशोधन केंद्र **पटना** (बिहार) राज्यात आहे
- देशातील पहिले हत्ती करिता रुग्णालय **चुरमुरा** (उत्तर प्रदेश) येथे आहे .
- इंधन बचत करण्यासाठी रस्त्यावरील सिग्नल मुळे थांबलेल्या वाहनांना इंजनबंद आणि पुन्हा सुरू करण्याची सूचना देणारा निळा सिग्नल प्रथम बसविण्याचा प्रयत्न नागपूर येथे करण्यात आला .
- **बोगीबिल** हा पूल आसाम व अरुणाचल प्रदेश या राज्यांना जोडणारा आहे .
- महात्मा गांधी सेतू **गंगा** नदीवर बिहार राज्यात आहे
- भूपेन हजारीकास सेतू **लोहित** नदीवर **आसाम** राज्यात आहे
- वांद्रे ते वरळी राजीव गांधी पूल **मुंबई** येथे आहे.
- सिख धर्म संस्थापक गुरुनानक यांचा जन्म पाकिस्तान मधील **तळवंडी** येथे 1469 रोजी झाला तर निधन पाकिस्तान मधील **करतारपूर** येथे झाले .
- देशातील नवीन 25 वे उच्च न्यायालय **अमरावती** येथे सुरू झाले (वर्ष - 2019) प्रथम न्यायाधीश न्यायमूर्ती **रमेश रंगनाथन** .
- देशातील पहिले न्यायालय **हैदराबाद** उच्च न्यायालय.
- राज्य महिला आयोगाने महिला बचत गटांच्या सक्षमीकरणासाठी **प्रज्वला योजना** राबविली आहे.
- राज्य महिला आयोगाने अडचणीतील महिलांना मानसिक आधार देण्यासाठी **सूहिता** हेल्पलाइन सेवा सुरू केली आहे.
- राष्ट्रीय सांख्यिकी आयोगाची स्थापना 2006 ला करण्यात आली आहे .
- **मन्नार** हे थंड हवेचे ठिकाण **केरळ** राज्यात आहे.
- केरळ मधील प्राचीन कालिकत बंदराचे नवे नाव **कोझीकोडे** असे ठेवण्यात आले.
- महिला धोरणाची निर्मिती करणारे **महाराष्ट्र** हे भारतातील पहिले राज्य आहे .
- तेलंगणा राज्यात नवीन "नारायण पेठ व मुलुग" हे दोन जिल्हे 2019 मध्ये तयार करण्यात आले
- भारतातील निवडणुकांमध्ये मतदानासाठी वापरली जाणारी ईव्हीएम वोटिंग मशीन चा शोध **एम बी हनिफा** यांनी लावला .
- जागतिक आरोग्य संघटनेने **1000** लोकसंख्येमागे **एक डॉक्टर** असे प्रमाण निश्चित केलेली आहे .

- महाराष्ट्रातील सर्वात कमी मानव विकास निर्देशांक असणारा जिल्हा **नंदुरबार** आहे .
- महाराष्ट्रातील सर्वाधिक बाल कुपोषित असणारा जिल्हा **नंदुरबार** जिल्हा आहे .
- महाराष्ट्रातील बालमृत्यू रोखण्यासाठी **बेबी केअर किट** आदिवासी भागात वाटप करण्याची योजना महाराष्ट्राने आणली (प्रथम - तामिळनाडू)
- गावातील कायदा व सुव्यवस्था शांत राखण्याची जबाबदारी **पोलीस पाटील** यांच्यावर असते .
- **नंदुरबार** जिल्ह्यातील साखरखेडा येथे **चेतक महोत्सव** आयोजित केला जातो .
- बांगलादेशच्या संसदेला **जातीय संसद** असे म्हणतात.
- महाराष्ट्रातील सर्वात जास्त रासायनिक कंपनी **रायगड** जिल्ह्यामध्ये आहेत.
- **मुक्तीपथ प्रकल्प** - डॉक्टर **अभय बंग आणि राणी बंध** यांची सर्च ही संस्था गडचिरोली व चंद्रपूर जिल्ह्यात दारू आणि तंबाखूचे व्यसन आदिवासी लोकांनी सोडावे यासाठी राबवित आहेत .
- फोर्टीफाईव्ह तांदूळ - आयर्न, फॉलिक एसिड विटामिन **B1 व B12** ही जीवनसत्वे भरपूर आहेत.
- रुग्णालयात रुग्णांनी आजारपण विसरले पाहिजे त्यासाठी **हॅप्पीनेस थेरपी** सुरू करणारा केंद्रशासित प्रदेश दिल्ली .
- **लिनिअर टास्कलेटर** उपकरण हे अत्याधुनिक उपकरण कॅन्सर रुग्णावर उपचार करण्यासाठी वापरले जाते.

पुस्तके व लेखक

- द श्याडो लाईन - अमिताभ घोष
- जेव्हा माणूस जागा होतो - गोदावरी परुळेकर
- एका नटाचा मृत्यू युवांत, वाटा, चिरेबंदी सोनारा - येलकुंचवार .
- लढा टाकलेल्या स्त्रियांचा - निशा शिवरकर
- मोहम्मद अली जिना - शेषराव चव्हाण
- देवळांचा धर्म धर्माची देवळे - प्रबोधनकार ठाकरे
- बनगरवाडी - व्यंकटेश माडगूळकर
- गर्लहूड - तसलीमा नश्री (बांगलादेशी)
- जाणता राजा - बाबासाहेब पुरंदरे
- चित्र लिपी, - वसंत आबाजी डहाके
- प्रश्नच प्रश्न पण उत्तर काय - माधव गोडबोले
- व्याकरण,घोटभर पाणी, कन्यादान, - प्रेमानंद गज्वी
- नाही मी एकला - फादर फ्रान्सिस दिब्रिटो
- आठी आठी 64 - श्रीधर गजानन माडगूळकर
- आदिवासींचे सन व उत्सव - डॉ. सरोजिनी बाबर
- नक्षलबारी - सुरेश पाटील
- लोकल ते ग्लोबल - राजन गवस
- सिक्रेट गेम - विक्रम चंद्रा
- स्वामी अँड फ्रेंड्स - आर के नारायण .

जनरल प्रश्न

- संत सावतामाळी महाराजांचे जन्मस्थान **अरण** जिल्हा सोलापूर आहे .
- संत नामदेव महाराजांचा जन्म गाव **नरसी** जिल्हा हिंगोली .
- उस्मानाबाद हे शहर **भोगावती** नदी किनारी आहे .
- **अंबिका लेणी सुलेमानलिनी** व **शिवनेरी किल्ला** पुणे जिल्ह्यातील **जुन्नर** तालुक्यात आहेत .

- महाराष्ट्रातील ड्रोन द्वारे तपासणी करण्यात आलेली पहिली गाव पुणे पुरंदर मधील **सोनेरी गाव** .
- महाराष्ट्राचे आधुनिक वाल्मिकी **ग दि माडगूळकर** .
- बांगलादेश ची निर्मिती **1971** ला झाली .
- मेंडेलीव्ह यांनी **1869** साली प्रसिद्ध केलेल्या आवर्त सारणीला **2019** मध्ये दीडशे वर्षे पूर्ण झाले आवर्तसारणी मध्ये तेव्हा **92** मूलद्रव्ये होती आता **115** मूलद्रव्ये आहेत.
- जगातील पहिली **दुर्बिन गॅलिलिओ गॅलिली** यांनी **1601** साली बनवली होती .
- शांतीस्वरूप भटनागर हे भारताचे प्रसिद्ध **रसायन शास्त्रज्ञ** होते .
- सन 2018 या वर्षात सर्वाधिक स्वाईन फ्लूची रुग्ण **राज्यस्थान** तर दुसरे **गुजरात** राज्यात आढळले होते.
- **(पी इ टी सी सी)** हे कर्करोगावरील तंत्रज्ञान आहे.
- **1975** हे वर्ष आंतरराष्ट्रीय महिला वर्ष म्हणून साजरा करण्यात आले होते
- भोपाळ दुर्घटना (**१९८४**) ला झाली होती .
- इंडियन नॅशनल काँग्रेसच्या प्रथम महिला अध्यक्ष **सरोजिनी नायडू** (**१९२५ - कानपूर अधिवेशन**)
- आजादी की दीवाने संग्रहालय **नवी दिल्ली** येथे .
- **जेरुसलेम** - इस्राईल ची नवी राजधानी .
- मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळावा म्हणून ज्येष्ठ साहित्यकार **रंगनाथ पठारे** समिती नेमली आहे .
- रिझर्व बँकेकडील राखीव गंगाजळीचा विनियोग नेमका कसा करावा यासाठी माझी गव्हर्नर विमल जालान समिती.
- सर्वोच्च न्यायालयातील सरन्यायाधीश रंगराजन यांच्यावरील लैंगिक अत्याचाराची चौकशी करण्यासाठी **न्यायमूर्ती शरद बोबडे समिती** .
- कर्नाटक सरकारने लिंगायत समाजाला स्वतंत्र धर्माचा दर्जा देण्याबाबत **नागमोहन दास समिती** नेमण्यात आली होती .
- मनोविश्लेषण शास्त्राचे जनक म्हणून सिग्मंड फ्राईड यांना ओळखले जाते .
- हैदराबाद शहराला **सायबराबाद** म्हटले जाते .
- बँकिंग क्षेत्रातील (mclr- म्हणजे मेकॅनिकल कॉस्ट ऑफ फंडिंग लास्ट लीडिंग रेट)
- कर्जदारांना योग्य दरात कर्ज मिळावे यासाठी रिझर्व बँके **mclr** धोरण राबवते .
- सर्वात जास्त लोकसंख्या असणारे देश - **चीन - भारत - अमेरिका - इंडोनेशिया - ब्राझील** .
- **देना बँक १९३८** स्थापना. विलीनीकरण- बडोदा बँक मध्ये.
- सुरेश तेंडुलकर समिती - केंद्र सरकारने देशातील दारिद्र्य रेषे खालील लोकसंख्या निश्चित करण्यासाठी **2005** साली नेमली होती .
- युरोप खंडातील सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था असणारा देश **जर्मनी** .
- भारताचे takehub म्हणून ओळखले जाणारे शहर **बेंगलोर** .
- देशात सध्या **28 घटक राज्य व 9 केंद्रशासित प्रदेश** आहेत त्यामध्ये **दिल्ली व पुदुचेरी** या ठिकाणी विधानसभा आहेत.
- चीन ब्राझील बिकॉइनला बंदी असणारे देश आहेत.
- भारताच्या आर्थिक सुधारणांचे जनक शिल्पकार डॉक्टर **मनमोहन सिंग** .
- अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष भारताला **कर सम्राट** म्हणून ओळखतात . कारण भारत सध्या जगातील सर्वाधिक वेगवान अर्थव्यवस्था असणारा देश आहे.
- **उत्तर प्रदेश** राज्य सर्वात जास्त राज्या सोबत सीमा जोडलेले राज्य आहे .
- भारताचे सरासरी सिंचनाखालील क्षेत्र **35 % टक्के**
- महाराष्ट्राचे सरासरी सिंचन क्षेत्र **18 टक्के %** आहे.
- भारतात लाल मिरची उत्पादन करणारे दोन जिल्हे **गुंतुर आंध्र प्रदेश नंदुरबार महाराष्ट्र** .
- भारतात मका उत्पादनात प्रथम क्रमांकाचे राज्य कर्नाटक दुसरा क्रमांक **महाराष्ट्र** आहे.
- किंनो या संकरित संत्री चे उत्पादन **पंजाब** राज्यात घेतले जाते .
- डॉक्टर पंजाबराव देशमुख जैविक शेती विषयांचे अध्यक्ष प्रकाश पोहरे.
- **थ्रिप्स व तुडतुडे** हे रोग कोकणातील हापूस आंब्यावर पडले होते .
- भारतात सर्वात जास्त चहा उत्पादन करणारे राज्य **आसाम** असून दुसरा क्रमांक पश्चिम बंगालचा आहे .

- केळीच्या उत्पादनात भारताचा जगात दुसरा क्रमांक लागतो तर आंबा उत्पादनात भारताचा प्रथम क्रमांक लागतो .
- भारतात सर्वाधिक दूध उत्पादन करणारे राज्य उत्तर प्रदेश .
- भारतात सर्वात जास्त वेलचीचे उत्पादन केरळ राज्यात होते .
- मोहरी पिकाचे सर्वात जास्त उत्पादन राजस्थानमध्ये होते .
- महाराष्ट्रातील पहिले स्वयंचलित हवामान केंद्र डोंगरगाव जिल्हा नागपूर येथे 30/4/2017 रोजी सुरू केले..
- इ-नाम केंद्र सरकारने देशातील शेतकऱ्यांना कृषी मालाला सुलभ बाजारपेठ उपलब्ध व्हावी आणि योग्य किंमत मिळावी म्हणून ऑनलाईन मार्केटिंग उपक्रम सुरू केला .
- ओरिसामध्ये समुद्रकिनाऱ्याला गहिर्माता कासव अभयारण्य आहे .
- ऑपेरा हाऊस ऑस्ट्रेलियातील सिडणे येथे आहे .
- मुंबई नाव्हाशेवा बंदर तसेच चाबाहार बंदर इराण इथे आहे .
- नेमगिरी पर्वत ओरिसा राज्यात आहे .
- कुकडी जलसिंचन प्रकल्प पुणे आणि नगर जिल्ह्यात येतो .
- महाराष्ट्रात 6 राष्ट्रीय उद्याने 6 व्याघ्र प्रकल्प 47 अभयारण्य व 4 वन्यजीव संवर्धन राखीव क्षेत्र आहेत .
- समझोता रेल्वे एक्सप्रेस भारत व पाकिस्तान या दोन देशा दरम्यान धावते 1971 च्या शिमला करारानुसार.

विमानतळ

चीपी विमानतळ - सिंधुदुर्ग
सिंधी ट्रायपोर्ट - वर्धा
हिरासर विमानतळ - गुजरात
त्रिभुवन एअरवेज - काठमांडू

- नागपूर मेट्रो रेल्वेला माझी मेट्रो या नावाने ओळखतात .
- चेन्नई रेल्वे स्टेशनचे केलेले नवीन नामकरण एमजी रामचंद्र .
- नाशिक जिल्ह्यातील त्र्यंबकेश्वर येथे निवृत्ती महाराजांचे समाधी आहे .
- वेण्णा तलाव महाबळेश्वर येथे आहे .
- कोल्हापूर शहराला चित्रपटांचे माहेरघर तसेच दूध पंढरी म्हणून ओळखले जाते .
- नंदुरबार जिल्ह्यात सातपुडा पर्वत रांगेतील तापी नदीच्या खोऱ्यात भिल्ल आणि पावरा या आदिवासी जमाती आहेत .
- पोलीस पाटलांना 6500 रुपये अधिक मानधन देण्याची घोषणा एक मार्च 2019 रोजी झाली .
- वैज्ञानिक विकास महामंडळ सध्या महाराष्ट्रात 1994 नुसार तीन आहेत .
- गुजरात मधील अहमदाबाद शहराचे प्राचीन नाव कर्णवती हे आहे.
- भारतात सर्वात जास्त कचरा महाराष्ट्रात निर्माण होतो .
- रोहील खंड प्रदेश विभाग उत्तर प्रदेश चा आहे .
- मध्यप्रदेश मध्ये हाऊसिंगाबाद येथे नर्मदा नदीच्या किनारी कागद कारखाना आहे होशंगाबाद हे शहर सोयाबीन उत्पादनासाठी देखील प्रसिद्ध आहे .
- माळवा प्रांत मध्य प्रदेशात आहे निवडणुकीच्या वेळी बोटार लावली जाणारी शाई ही जांभळ्या रंगाची असते .
- ती शाही कर्नाटक मध्ये मैसूर या ठिकाणी तयार होते.
- जगातील पहिली मलेरिया प्रतिबंधक लस म्हणजे आरटीएसएस ही आफ्रिका खंडातील मालावी देशात देण्यात आली होती .
- जागतिक आरोग्य संघटनेने 2030 मलेरियाचे हिवताप निर्मूलनाचे उद्दिष्ट ठेवले आहे .
- नव संजीवनी योजना महाराष्ट्रात कुपोषणग्रस्त मेळघाट भागात उपचार करण्यासाठी राबवली जाते.
- नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना विदर्भ मराठवाड्यातील दुष्काळग्रस्त भागांमध्ये हा प्रकल्प जागतिक बँकेच्या अर्थसहाय्याने राबविले जात आहे.

- केंद्र सरकारच्या मृदा आरोग्य कार्डमध्ये **उत्तर प्रदेश सरकार प्रथम** तर द्वितीय महाराष्ट्र आहे .
- वर्धमान अभिनंदन हे तीन दिवस पाकिस्तानच्या ताब्यात होते त्यांचा विमान **mig baision 21**.
- भारतीय हवामानशास्त्र विभागाचे मुख्यालय **दिल्ली** येथे आहे .
- केंद्रीय तांदूळ संशोधन संस्था **कटक** ओरिसा येथे आहे .
- महाराष्ट्रातील पहिला तरंगता सौर ऊर्जा प्रकल्प **सोलापूर** जिल्ह्यातील **उजनी** धरणाच्या पाण्यावर उभारला जाणार आहे.
- **1974 बुद्ध हसला - 1998 ऑपरेशन शक्ती** अनुशक्ती तपासणी मिशन ची नावे.
- भारताला सर्वाधिक खनिज तेल पुरवठा करणाऱ्या देशांचा अनुक्रमे क्रम – इराक - सौदी अरब - इराण.
- देशात अपारंपारिक ऊर्जा निर्मिती अनुक्रमे राज्य पुढीलप्रमाणे- **कर्नाटक, तामिळनाडू, महाराष्ट्र** .
- महाराष्ट्र सरकारचे नवे औद्योगिक धोरण **5 मार्च 2019** .
- **मिहान** प्रकल्प नागपूर येथे उभारण्यात आला आहे.
- भारतातील सर्वात मोठा पोलाद निर्मिती कारखाना **tsw स्टील** कंपनीने सुरू केलेला आहे **कर्नाटक** मध्ये
- भारताने पाकिस्तान मध्ये घुसून केलेल्या सर्जिकल स्ट्राइक चे नेतृत्व करणारे अधिकारी **डी एस होडा** 29 सप्टेंबर 2016.
- भारतीय बनावटीची पहिली तोफ - **धनुष** .
- भारतीय नौदलाचे प्रशिक्षण केंद्र म्हणून **लोणावळा** येथे 1945 साली **आयएनएस शिवाजी** या संस्थेची स्थापना करण्यात आली .
- **तेजस mk - 2** हे भारताने स्वदेशी तंत्रज्ञान वापरून तयार केलेले विमान आहे .
- भारतीय हवाई दलातील हेलिकॉप्टर्स **चीता - चेतक - ध्रुव** .
- भारतीय खगोल भौतिकशास्त्राचे जनक म्हणून डॉक्टर **गोविंद स्वरूप** यांना ओळखले जाते .
- अमेरिकेने पाठवलेले **इनसाईट** यान मंगळ ग्रहावरील भूकंपाची नोंद घेणार आहे .
- कल्पना चावला ही अमेरिकेच्या नासा संस्थेच्या **कोलंबिया** यानाचा स्फोट होऊन मृत्यू पावली .
- पृथ्वीपासून पाच कोटी प्रकाश वर्ष दूर असणाऱ्या **M-87** या आकाशगंगेमधील कृष्णविवर चा फोटो 2019 रोजी काढला त्याचे नाव **पोवेही** ठेवण्यात आले .
- **चंद्रयान 2 मोहीम.**
ही मोहीम जीएसएलव्ही मार्क-3 द्वारे 9 ते 16 जुलै 2019 दरम्यान पृथ्वीच्या कक्षेत प्रक्षेपित केले.
ही दुसरी मोहीम असून विक्रम लॅंडर आणि प्रज्ञान रोवर हे सहा सप्टेंबर 2019 रोजी चंद्राच्या दक्षिण ध्रुवा जवळ उतरविण्यात येणार आहे चंद्रयान 2 चे वजन 3290 किलो आहे .
- ऑपरेशन **सद्भावना** जम्मू-काश्मीरमध्ये कायमस्वरूपी शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी .
- अजिंठा लेणी चा शोध **जॉन स्मिथ** या इंग्रजांनी लावला लेणी औरंगाबाद जिल्ह्यात **सोयगाव** तालुक्यात आहे .
- भारताचे पहिले लोकपाल म्हणून केंद्र सरकारने माजी न्यायमूर्ती **पिनाकी चंद्र घोष** यांची नियुक्ती केली ते त्या अगोदर राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे सदस्य होते .
- कौटुंबिक न्यायालय कायदा **1984** नुसार महाराष्ट्रामध्ये पहिले कौटुंबिक न्यायालय **1988** साली पुणे येथे स्थापन झाले. सध्या राज्यात **25** न्यायालय आहेत .
- भारताचे 23 वे केंद्रीय मुख्य निवडणूक आयुक्त बनले **सुनील अरोरा** इतर दोन अशोक लावासा व सुनील चंद्रा.
- कलहंडी या कुपोषणाने ग्रस्त असलेला भाग **ओरिसा** राज्यात आहे .
- भारत सरकारने बांधकाम क्षेत्राला शिस्त लावण्यासाठी **रेरा** कायद्याची अंमलबजावणी केली .
- अंमलबजावणी करणारी अनुक्रमे राज्य **महाराष्ट्र – कर्नाटक - उत्तर प्रदेश** .
- देशातील आकाराने सर्वात कमी असणारे दोन राज्य **गोवा - सिक्कीम** .
- आंध्र प्रदेश राज्याची नवीन राजधानी **अमरावती**.
- **अमरावती** हे शहर जगातील पहिली ग्रीन फील्ड राजधानी म्हणून ओळखले जाते .

जनरल प्रश्न महत्वपूर्ण .

- 1 नोव्हेंबर 1858 रोजी अलाबाद येथे लॉर्ड कॅनिंगने दरबार भरवून तत्कालीन राणी विक्टोरिया यांचा जाहीरनामा घोषित केला . त्यामध्ये पूर्वीचे बोर्ड डायरेक्टर व कंट्रोल ही मंडळ रद्द करून नवीन भारत मंत्री व त्याचे मंडळ तयार करण्यात आले.
- गव्हर्नर जनरल हे पद रद्द करून नवीन व्हाईसरॉय हे पद तयार करण्यात आले .
- तत्कालीन गव्हर्नर जनरल लॉर्ड कॅनिंग हा भारताचा पहिला व्हाईसरॉय बनला तर लॉर्ड स्टॅनले हा भारताचा पहिला भारत मंत्री बनला .
- भारतातील कोणतेही संस्थान खालसा केले जाणार नाही अशी घोषणा करण्यात आली .
- ब्राह्मो समाजाचा प्रचार करण्यासाठी ब्रह्मनिकल मॅग्नीज नावाचे वृत्तपत्र सुरू केले .
- ब्राम्हो समाजाचे पहिले सेक्रेटरी ताराचंद चक्रवर्ती.
- हिंदू संस्कृतीचा आत्मा जागृत करण्याचे महत्त्वपूर्ण काम ब्राम्हो समाजाने केले .
- सत्यशोधक समाजाचा प्रसार करण्यासाठी 1877 मध्ये दीनबंधू हे वृत्तपत्र सुरू करण्यात आले. या वृत्तपत्राचे पहिले संपादक कृष्णराव भालेकर हे होते .
- आर्य समाज 1875 स्वामी दयानंद सरस्वती यांनी मुंबई येथे स्थापन केली .
- 1877 ला लाहोर येथे मुख्यालय हालविण्यात आले मुख्य प्रसार पंजाब प्रांतात झाला .
- स्वामी दयानंद सरस्वती यांनी सर्वप्रथम स्वराज्य या शब्दाचा वापर केला .
- आर्य समाजाची महाराष्ट्रातील पहिली शाळा धारूर बीड या ठिकाणी होती. आर्य समाज सैनिक हिंदुत्व या नावाने ओळखले जात .
- 1861 साली पोलीस खात्याची निर्मिती करून इन्स्पेक्टर जनरल हे नवीन पद तयार करण्यात आले.
- 1860 मध्ये भारतात आयसीएस परीक्षेची सुरुवात करण्यात आली .
- आयसीएस परीक्षा पास होणारे पहिले भारतीय सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी .
- आयसीएस परीक्षा पास होऊन अधिकारी होणारे पहिले भारतीय सत्येंद्रनाथ टागोर .
- 1861 मध्ये हायकोर्ट ॲक्ट लॉर्ड कॅनिंग ने पास केला व मुंबई मद्रास कलकत्ता या ठिकाणी न्यायालय अस्तित्वात आली .
- ओरिसा आणि बुंदेलखंड या प्रांतामध्ये भयंकर दुष्काळ पडला होता तेव्हा कॅम्पेबल यांच्या अध्यक्षतेखाली दुष्काळ आयोग नेमण्यात आला होता .
- आंतरजातीय व आंतरधर्मीय विवाहास प्रोत्साहन देणारा नेटीव मॅरिज ॲक्ट 1872 चा आहे लोड मेयो यांनी पास केला .
- लॉर्ड मेयो यांच्या काळातच पहिली जनगणना झाली अफगाण धोरण राबविले विकेंद्रीकरण ठराव पास केला त्यामुळे त्यांना विकेंद्रीकरणाचा जनक म्हणून ओळखले जाते अंदाजाने गेल्यानंतर शेरवली या केद्यानी त्यांचा खून केला .
- लॉर्ड लिटन यांनी 1877 मध्ये सर सय्यद अहमद खान यांच्या सहकार्याने अलिगड येथे मोहमेडन अंगलो ओरिएंटल कॉलेजची स्थापना केली .
- लॉर्ड रिपन यांनी 1882 मध्ये शैक्षणिक सुधारण्यासाठी हंटर कमिशन नेमले.
- लॉर्ड रिपन यांना स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा जनक म्हणतात .
- १८८३ मध्ये लॉर्ड रिपन याने युरोपियन आरोग्यीची खटले चालविण्याचा भारतीय न्यायाधीशांना अधिकार देणारे इलबर्ट हे विधेयक पारित केले.
- लॉर्ड रिपन यांच्या काळात दुसरी जनगणना झाली.
- पहिली गोलमेज परिषद लॉर्ड आयर्विन यांच्या काळात झाली तर दुसरी व तिसरी लॉर्ड वेलिंगडन यांच्या काळात झाली.
- ब्रिटिश हिंदुस्थानचा सर्वाधिक काळ असलेला व्हाईसरॉय म्हणून लिनलिथगो यांना ओळखतात.
- लॉर्ड माऊंटबॅटन हा शेवटचा ब्रिटिश व्हाईसरॉय जून 1948 पर्यंत .

- दारिद्र्य निर्मूलन संबंधित समित्या - ओझा, वर्धन, दांडेकर व रथ, मिन्हास या समित्या आहेत .
- भारतातील प्रत्येक पंचवार्षिक योजनेमध्ये **आत्मनिर्भरता व स्वावलंबन** यावर भर देण्यात आला होता .
- महाराष्ट्राच्या कमी लिंग गुणोत्तरामध्ये **बीड नंतर पुण्याचा** दुसरा क्रमांक आहे (**बीड पुणे ठाणे मुंबई**)
- 1941 ते 1961 अशी वीस वर्षांची रस्ते बांधणी योजना **नागपूर** योजना होती .
- **महापौर** हे नाव विनायक दामोदर सावरकर यांनी सुचविले तर **नगरसेवक** हे नाव बाळासाहेब ठाकरे यांनी सुचवले .
- **1985 साली मुंबई येथे भरलेल्या काँग्रेसच्या शतक महोत्सव अधिवेशनाचे अध्यक्ष राजीव गांधी होते.**
- अमोनिया फ्रेम सल्फर डायऑक्साईड कार्बन डायऑक्साईड हे प्रमुख वायू गारव्यासाठी **रेफ्रिजरेटर** म्हणून वापरतात.
- **इंदावती** ही सर्वात शेवटी महाराष्ट्र मध्ये गडचिरोलीमध्ये मिळणारी नदी आहे .
- **आंबोली** सर्वात जास्त **750 सेंटीमीटर** पाऊस पडतो.
- भारताची प्रमाण वेळ ही **प्रयागराज** वेधशाळेत मोजली जाते .
- पुणे जिल्ह्यात **भुलेश्वर** रांग आहे .
- राष्ट्रीय हरित लवाद कायदा **2010** चा आहे.
- पर्यावरण संरक्षण कायदा - **1986** .
- त्रिमंत्री योजनेनुसार लॉर्ड व्हेवेल यांनी **1946** रोजी पंडित नेहरूंच्या अध्यक्षतेखाली हंगामी सरकारची स्थापना केली .
- हंगामी सरकार मध्ये मुस्लिम लीगचे **पाच** सदस्य होते .
- विधान परिषदेची सभासद संख्या त्या राज्याच्या विधानसभा सदस्य संख्या पेक्षा **एक तृतीयांश** अधिक नसावी .
- धार्मिक शुद्धी आणि बंगाली मुस्लिम समाजातील अनिष्ट प्रथा नष्ट करण्यासाठी **हाजी शर्यत उल्हाह** यांनी देवबंद चळवळ उभी केली .
- **विष्णुशास्त्री चिपळूणकर** पाश्चात शिक्षणाला वाघिणीचे दूध असे म्हणतात .
- **बारडोली** सत्याग्रह मध्ये गांधीजींचा सहभाग नव्हता.
- **केशवचंद्र सेन** या समाजसुधारकाच्या प्रेरणेने लॉर्ड डलहौसीने विधवा पुनर्विवाह कायदा पास केला.
- **थॉमस यंग** या शास्त्रज्ञाने प्रकाश लहरींचा अभ्यास केला .
- **निलगिरी प्रजाती** कागद निर्मितीमध्ये प्रामुख्याने वापरली जाते .
- जगातील सर्वात मोठा तेल शुद्धीकरण कारखाना भारतात **जामनगर** या ठिकाणी आहे .

1942 च्या आंदोलनातील स्वातंत्र्य सैनिकांची बदललेली नावे

- **सुचिता कृपलानी** - दादी बहनची
- **अच्युतराव पटवर्धन** - कुसुम
- **राम मनोहर लोहिया** - डॉक्टर
- **सादिक अली** - सुशीला सत्या
- **बाबा राघवदास** - दीदी
- **अरुणा असफअली** - कदम
- **एस एम जोशी** - इमाम अली
- ऑक्सीजन पार्लर हे **नाशिक रोड रेल्वे स्थानक** या ठिकाणी सुरू करण्यात आले आहे .
- भारतातील सर्वात मोठी फुलपाखरू **गोल्डन बर्ड विंग** .
- राफेल विमान उडवणारी पहिली महिला पायलट **लेफ्टनंट शिवांगी सिंह** .
- भारतीय नौदलाची पहिली महिला पायलट **शुभांगी स्वरूप** .
- एक भारत श्रेष्ठ भारत कार्यक्रमांतर्गत **महाराष्ट्र आणि ओडिसा** यांची जोडी तयार करण्यात आली आहे.

- ठाणे जिल्ह्यातील कोसबाड येथे आदिवासी यांच्यासाठी अनुताई वाघ यांनी कोसबाड प्रकल्पाची स्थापना केली. महाराष्ट्र शासनाचा दलित मित्र व पद्मश्री पुरस्कार त्यांना मिळाला आहे (पुस्तक - सईची सोबत, कोसबाडच्या टेकडीवरून.)
- कोणत्याही दोन रेखावृत्त दरम्यानचे अंतर हे अक्षवृत्ता प्रमाणे बदलत जाते .
- विशुवृत्तावर हे अंतर सर्वाधिक असते तर ध्रुवावर हे अंतर शून्य असते .
- 1977 च्या निवडणुकीत महिला खासदारांची संख्या सर्वात कमी फक्त 19 होती तर सर्वाधिक संख्या 2014 च्या निवडणुकीत 66 होय .
- जागतिक ग्रॅंडमास्टर स्पर्धा जिंकणारी पहिली महिला बुद्धिबळपटू भाग्यश्री ठिपसे .

स्थलांतरित शेती व राज्य

- झूम - आसाम
- पोडू - आंध्र प्रदेश
- पॉनम - केरळ
- दहिमा - छत्तीसगड
- दीपा - मध्य प्रदेश
- खिल - हिमाचल प्रदेश
- कुलरा व वत्रा - राजस्थान
- कुमरी - पश्चिम घाट

- देशातील राज्यस्तरीय पहिली लोक अदालत छत्तीसगड राज्यात सुरू करण्यात आली .
- दोन लीप वर्षात जास्तीत जास्त आठ वर्षांचे नंतर असू शकते .
- अबसेसिक आम्ल वनस्पतीचा तनाव संप्रेरक म्हणून काम करतो .
- ज्या तापमानास हवा बाष्पाने संतृप्त होते त्या तापमानास दवबिंदू असे म्हणतात .
- केशिका ही रक्तवाहिनी केवळ एकाच थराने बनलेली असते .
- पांढऱ्या रक्तपेशी आकाराने मोठ्या असतात .
- भाषिक आधारावर निर्मिती झालेले पहिले राज्य - आंध्र प्रदेश .
- NA क्षार शरीरातील ऍसिडबेस संतुलन राखते .
- रावसाहेब पेशावा, लिमये, छत्रे, खाजगीवाले, इत्यादी नावे सदाशिव निळकंठ जोशी यांनी धारण केली होती.

- आयात निर्यात संबंधित समित्या
- मुदलियार समिती - 1962
- अलेक्झांडर समिती - 1977
- आबिद हुसेन समिती - 1984
- रंगराजन समिती - 1991
- राजा चेलय्या समिती - 1991 .

- जस लोक रिसर्च सेंटर - मुंबई
- खार जमीन संशोधन केंद्र - पनवेल
- रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये सर्वात जास्त मासेमारी होते
- सुमारे 80 टक्के मासेमारी खाऱ्या पाण्यात होते त्यातील 50 टक्के मासे सुकवली जातात .
- शिसे व जस्त सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये मिळते .

- सर्वाधिक भाताच्या गिरणी रत्नागिरी जिल्ह्यात आहेत .
- महाराष्ट्रातील पहिले अभयारण्य कर्नाळा (जिल्हा - रायगड) .
- महाराष्ट्रात सर्वात जास्त युरेनियम रत्नागिरी मध्ये सापडते .
- केळी भुकटी कारखाना वसई येथे आहे .
- कुडा जैन लेणी - रायगड
- धानले जैन लेणी - रायगड
- एलिफंटा जैन लेणी - रायगड
- कॉलेज ऑफ ॲम्बुलन्स - मुंबई .
- लोह व ॲल्युमिनियम चे अधिक प्रमाण जांभी मृदेत असते .
- महाराष्ट्रात मत्स्यबीज व्यवसाय 1963 रोजी सुरू झाला .
- रायगड जिल्ह्यातील महत्त्वपूर्ण खत प्रकल्प थळवायशेत .
- सातवाहनाची राजधानी रत्नागिरी .
- सडा भूरूपे दक्षिण कोकणचे वैशिष्ट्य आहेत.
- तेरेखोल पुलामुळे महाराष्ट्र गोवा जोडलेली आहेत
- रत्नागिरी जिल्ह्यातील प्रसिद्ध धरण धामापूर
- सूर्य योजना - ठाणे / बांध योजना - भंडारा
काळ योजना - रायगड. / पेंच योजना - नागपूर
- घाट माथ्यावरील जमीन - बरड .
- महाराष्ट्रातील मृदा विभाग सात आहेत
- दत्ताचे देवस्थान औदुंबर - सांगली
- गोपाळपुरा घाट - देहू .
- विद्युत निर्मितीनंतर कोयना नदीचे पाणी वशिष्ठी नदीमध्ये सोडतात .
- तीन ही रेल्वे गेज असणारे महाराष्ट्रातील ठिकाण मिरज .
- कोरडवाहू संशोधन केंद्र सोलापूर .
- सर्वात कमी पाऊस सोलापूर जिल्ह्यामध्ये पडतो .
- हरिश्चंद्र डोंगररांग नगर - पुणे जिल्ह्याच्या सीमेवरून जाते .
- पाल - अभयारण्य जळगाव.
- विदर्भामध्ये एकूण क्षेत्रफळाच्या 12.33% खनिजे आहेत .
- (नागपूर) - पाटण सावंगी सिलवाडा - दगडी कोळसा मिळतो .
- (नागपूर - कऱ्हाण) येथे मेगनिज धातू शुद्ध केला जातो .
- जस्त - नागपूर
- तांबे - चंद्रपूर शिसे - नागपूर
- लोखंड - देऊळगाव गडचिरोली
- कायनाईट - देहूगाव -भंडारा
- अभ्रक - नागपूर येथे सापडते .
- रेशीम कापडासाठी प्रसिद्ध सावली हे ठिकाण चंद्रपूर जिल्ह्यात आहे .
- रेशीम कापडासाठी प्रसिद्ध एकोडी हे ठिकाण नागपूर जिल्ह्यात आहे .
- महाराष्ट्रातील विद्युतीकरण पूर्ण झालेला जिल्हा वर्धा जिल्हा आहे .
- शेतमालाची प्रत व प्रमाणीकरण करणारी भारतातील संस्था - नागपूर .
- अकोला विदर्भाचा कॅलिफोर्निया व जैनांची काशी म्हणून ओळखला जाणारा जिल्हा आहे .
- अकोला - काटेपूर्णा नदीवर धरण, शिरपूर जैनांची तीर्थक्षेत्र. पारस औष्णिक विद्युत केंद्र या ठिकाणी आहे
- 1935 च्या भारत सरकार कायदानुसार मुंबई बंगाल आसाम प्रांतात द्विसदन स्थापन करण्यात आले .
- गांधीजींच्या 51व्या वाढदिवसा दिवशी त्यांना दीर्घायुषी लाभो हा लेख अच्युत कोल्हटकर यांनी लिहिला .

- नाताळ काँग्रेस पक्ष महात्मा गांधींनी स्थापन केला.
- सुभाष चंद्र बोस यांनी गांधीजींना प्रथम राष्ट्रपिता म्हणून संबोधले .
- महाराष्ट्रातील सिंधुदुर्ग जिल्ह्याला मायरिशिका स्वंपस जैविक वारसा क्षेत्र म्हणून संबोधण्यात येते.
- राष्ट्रीय सागरी कासव कृती योजना केंद्रीय पर्यावरण वन आणि हवामान बदल मंत्रालयाच्या वतीने ही योजना जाहीर करण्यात आली.
- बोगाईनविले या नवीन देशाची निर्मिती पापुआ न्यू गिनी या बेटाच्या विभाजनातून करण्यात आली.
- प्रोजेक्ट नेत्र हा प्रकल्प नासामार्फत राबविला जाणार आहे .
- अटल योजना सात राज्यांमध्ये राबविली जाणार आहे ही योजना जलशक्ती मंत्रालया द्वारे राबविली जाते.
- गंगेच्या मैदानी प्रदेशाने 23 टक्के लोक सामावून घेतलेली आहेत.
- निलगिरी टेकडी पूर्व घाट व पश्चिम घाट यांना जोडते.
- पेशींची ऊर्जा केंद्र म्हणून तंतुकणिकांना ओळखले जाते .
- सीमांत भूधारक म्हणजे एक हेक्टर पेक्षा कमी ..
- स्वतंत्र पक्ष म्हणून शेतकरी कामगार पक्ष २६ जुलै 1948 साली अस्तित्वात आला या पक्षाचे पहिले अधिवेशन सोलापूर येथे पार पडले .
- गांधीजींनीच भारताला निर्भय बनविले असे उद्गार पंडित नेहरूंचे आहेत .
- मादक पेये तयार करण्यासाठी फुक्टोज + ग्लुकोज वापरले जाते (ईस्ट वापरले जात नाही .)
- अणुभट्टी मध्ये ड्युटेरियम द्वारे न्यूट्रॉनची गती कमी करण्यात येते.
- पूर्ण अष्टक असलेले मूलद्रव्य Ne हे आहे .
- साधारण रक्तामध्ये पाणीच प्रमाण 50% असते .
- आतापर्यंत चार घटना दुरुस्तीद्वारे मार्गदर्शक तत्वांमध्ये बदल करण्यात आले आहेत (42 44 86 97 घटना दुरुस्ती) .
- राष्ट्रीय उत्पन्न समितीची स्थापना 1949 रोजी झाली.
- राष्ट्रीय कामगार संघटना स्थापन 1938 रोजी झाली

ईस्ट इंडिया कंपनी विरोधात झालेली उठाव

- सन्यासांचा उठाव - 1800 - बंगाल
- चोरांचा उठाव - 1768 - बंगाल
- हो जमात उठाव - 1820 - छोटा नागपूर
- जमीनदारांचा उठाव - 1803 - ओडीसा
- खोडांचा उठाव - 1836 - पर्वतीय प्रदेश दौरा
- संधाळांचा उठाव - 1855 - कान्हू व सिद्धू
- खासींचा उठाव - 1824 - आसाम
- कुकिंचा उठाव - 1826 - मणिपूर

भारतातील रामसर स्थळांची यादी.

- चंद्र तलाव - हिमाचल प्रदेश
- चिल्का सरोवर - ओडिसा
- दिपोर सरोवर - आसाम
- हरिके वेटलँड - पंजाब
- प्रांजली वेटलँड - पंजाब
- केपलादेव राष्ट्रीय उद्यान - राजस्थान

- कोल्हेरू - आंध्र प्रदेश
- लोकटक सरोवर - मणिपुर
- नल सरोवर - गुजरात
- नांदूर मधमेश्वर आणि लोणार सरोवर - महाराष्ट्र
- नांगल वन्यजीव - पंजाब

- गाडगीळ व कस्तुरंजन समिती या पश्चिम घाटाचे संवर्धन करण्यासाठी आहेत
- लॉर्ड डफरीन यांनी काँग्रेसचे मागण्यांना अंधारातील उडी असे म्हटले होते.
- बेलबी कमिशन चा उद्देश भारतीय जमाखर्चाची तपासणी करणे .
- महाराष्ट्रात कर भरण्यासाठी जी आर ए एस नावाच्या ॲपचे उद्घाटन केले .
- महाराष्ट्र सरकारच्या वनविभागातर्फे पहिल्यांदाच फुलपाखरांसाठी सातारा राखीव वन क्षेत्र निश्चित करण्यात आले .
- उत्तर प्रदेश राज्य सरकार डिजिटल अर्थसंकल्प सादर करणारे देशातील पहिले राज्य ठरले.
- सर्वात कमी मतदार संख्या असणारा विधानसभा मतदारसंघ वडाळा .
- स्थानिक स्वराज्य संस्था कायदा 1882 नुसार जिल्हा लोकल बोर्ड व तालुका लोकल बोर्ड यांचे निर्मिती करण्यात आली .
- पहिले मराठा इंग्रज युद्ध वॉरन हेस्टिंगच्या काळात पार पडले .
- वनक्षेत्रानुसार उतरता क्रम
विभाग - नागपूर - नाशिक - अमरावती - कोकण
जिल्हा - गडचिरोली - चंद्रपूर - अमरावती नाशिक
- वाऱ्याचा वेग 33 नोट्स सुमारे 60 किमी प्रति तास किंवा त्याहून अधिक असल्यास त्या वादळाला नाव देण्यात येते .
- रिक्तिका पेशींच्या परासर्णीय दाब नियंत्रित ठेवतात व ग्लायकोजेन प्रथिन व पाणी साठवून ठेवतात .
- स्थलांतरित शेती असणारे जिल्हे - चंद्रपूर - ठाणे - नाशिक - गडचिरोली .
- देशातील सर्वाधिक शेतकरी - उत्तर प्रदेश - बिहार - महाराष्ट्र .
- शेती क्षेत्रानुसार राज्य - राजस्थान महाराष्ट्र उत्तर प्रदेश .
- ब्राम्हो समाज - राजा राममोहन रॉय ,
- आर्य समाज - स्वामी दयानंद सरस्वती ,
- धर्मसभा - राधाकांत देव
- प्रथम शेतकरी विज्ञान परिषद बेंगलोर येथे आयोजित केली होती .
- ब्राह्मो समाजाचे उद्दिष्ट - जाती पद्धतीला विरोध. विवाहाचे वय वाढविणे. विधवांचा विवाह. स्त्री शिक्षण .
- सिंधू आत्मनिर्भर अभियाना अंतर्गत सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात हळद क्रांती ला सुरुवात झाली .
- मलहम जगातील सर्वात मोठी मिठाची गूहा
लांबी 10 किमी इस्त्राईलच्या पर्वत रांगेमध्ये सापडली.
- गोंदिया जिल्हा एकेकाळी सारस नगरी नावाने ओळखली जात होती.
- भारतातील सर्वात मोठे हॉकी स्टेडियम ओडिसा राज्यात उभारले जाणार आहे.
- मानव ठक्कर 21 वर्षाखालील पुरुष एकेरी गटाचा जगातला प्रथम क्रमांकाचा टेबल टेनिस पटू ठरला.
- मोंकेट सिंह अहलुवालिया कमिटीला पाहणीत असे दिसून आले की चांगल्या कृषी हंगामात दारिद्र्यात घट तर खराब हंगामा दारिद्र्यात वाढ होताना दिसून आली.
- महाराष्ट्र मध्ये लोकसंख्या वाढीचा दर सर्वात जास्त १९६१ ते १९७१ या दसवार्षिक दरम्यान होता.
- राष्ट्रीय माहिती केंद्राने (नॅशनल इन्फॉर्मेशन सेंटर) संदेश app सुरू केले आहे .
- प्रत्येक मनुष्या दररोज दहा ते वीस kg किलो हवा श्वसन करतो.
- घटना समितीचा मसुदा तयार करण्याची जबाबदारी एस एन मुखर्जी यांना देण्यात आली होती .
- लोकहितवादींचे शतपत्रे आंबेडकरांनी बहिष्कृत भारत या वृत्तपत्रात छापली .
- महात्मा फुले यांनी पहिली शाळा 3 जुलै 1848 रोजी उघडली .

- जर 60 होल्टचा विद्युत बल्प 220 होल्ट विभवांतर असलेल्या स्रोतास जोडला तर त्यातून वाहणारी विद्युत धारा 0.2727 एंपियर असते.
- आधुनिक आवर्त सारणी मूलद्रव्याचे अनुअंक यावर आधारित आहे .
- मुळा गाजर बीट ह्या द्विवार्षिक वनस्पती आहेत .
- मुख्यमंत्री हा राज्यपाल आणि मंत्रीपरिषद यांच्यातील दुवा असतो .
- वस्तूचे वजन सर्वात जास्त उत्तर ध्रुवावर असते.
- डेटॉल मधील मुख्य घटक क्लोरो झायलेनोल .
- नाबार्ड प्रत्यक्षपणे राज्य सहकारी बँक यांना पतपुरवठा करते .
- ग्रामपंचायत ची तपासणी करण्याचा अधिकार महसूल आयुक्त यांना असतो.

सामान्य ज्ञान. (प्राचीन भारत / जग)

- अजिंठा भारतातील सर्वात लांब लेणी .
- अटल बिहारी वाजपेयी भारतीय जनता पार्टीचे पहिले अध्यक्ष .
- अथर्ववेद 4 वेदांमधील सर्वात शेवटी लिहिलेला वेद .
- अदिती - वामन अवतार विष्णूची माता .
- अपोलो मोहीम - चंद्रावरील पहिली मोहीम नील आर्मस्ट्रॉंग यामध्ये सहभागी होते
- अमरकंटक - नर्मदा नदीचे उगमस्थान .
- अॅमेझॉन नदी - नाईल नदी नंतर दुसरी लांब नदी .
- इटालिया - या भाषेत सर्वात कमी शब्द आहेत .
- ईश्वरचंद्र विद्यासागर - विधवा विवाह कायद्याचे जनक
- ऋग्वेद - संस्कृत वाङ्मयातील पहिला व जगातील सर्वात प्राचीन ग्रंथ .
- ओक - या वृक्षाला पन्नास वर्षांनंतर फळे येतात .
- कनाद - ऋषींनी प्रत्येक वस्तू सूक्ष्म कणांनी बनली आहे ही संकल्पना मांडली .
- कन्याकुमारी - बंगालचा उपसागर, हिंदी महासागर, अरबी समुद्र, यांच संगम ठिकाण .
- करिआप्पा - पहिले भारतीय सरसेनापती फिल्ड मार्शल .
- कर्नाळा - महाराष्ट्रातील पहिले पक्षी अभयारण्य .
- कार्ल मार्क्स - दास कॅपिटल हा ग्रंथ लिहिला
- काला आम - हरियाणा (पानिपतची तिसरी लढाई इथे झाली ते ठिकाण)
- कालिकत - पहिलं महिलांचा पोलीस स्थानक जिथे सर्व महिला पोलीस आहेत .
- कालिदास - यांना भारतीय शेक्सपियर म्हणतात .
- कृपाचार्य - कौरवांची गुरु
- कृष्ण - विष्णूचा आठवा अवतार
- कृष्णराव धुळप - महाराष्ट्रातील पहिले विरोधी पक्ष नेते
- कॅनडा - रशियानंतर चा दुसरा मोठा देश
- कॅलिफोर्निया - अमेरिकेतील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल राज्य
- केसरी - हिंदू पुराणातील हनुमानाचा पिता .
- कोपरगाव - (तालुका - शिर्डी असलेले ठिकाण)
- कौशल्य - भगवान श्रीराम यांच्या आईचे नाव
- कौस्तुभ - भगवान विष्णू यांच्या गळ्यातील रत्न
- क्युबा - जगातील साखरेचे कोठार
- क्लोरोफिल - झाडाची पाने या घटकामुळे हिरवी असतात .

- खंडी - 20 मनाचे माप
- खडकवासला - नॅशनल डिफेन्स अकॅडमी येथे आहे
- खालसा - गुरुगोविंद सिंग यांनी स्थापन केलेला पंथ
- खोपोली - महाराष्ट्रातील पहिले जलविद्युत केंद्र
- गंगा - भारताची राष्ट्रीय व सर्वात लांब नदी
- गणेश - महाभारत लिहिणारा व्यासांचा लेखनिक .
- गुगामल - मेळघाट, अमरावती येथील राष्ट्रीय उद्यान
- गुजरात - सर्वात जास्त समुद्रकिनारा असलेले राज्य
- गुस्ताव आयफेल - आयफेल टॉवरचे शिल्पकार
- गेनिमिड - सूर्यमालेतील सर्वात मोठा उपग्रह
- गॅलीलीओ - हवेला वजन असते असे सिद्ध केले
- गोंदिया - महाराष्ट्रातील शेवटचा जिल्हा (प्रश्न रद्द)
- गोवा - भारतातील पहिला छापखाना या राज्यात निघाला .
- गोविंद - बुटक्या तांदळाची जात
- घटोत्कच - भीमाचा हिडिंबे पासून झालेला मुलगा
- घणीभवन - द्रवरूप तसेच वायुरूप पदार्थ घट्ट होण्याची प्रक्रिया
- चंद्रपूर - महाराष्ट्रातील सर्वाधिक तापमान असलेले ठिकाण
- चिपरीपेटा - शाहू महाराजांनी शाळा काढलेले ठिकाण
- जनक - सीतेच्या वडिलांचे नाव
- जनार्दन स्वामी - संत एकनाथांचे गुरु .
- तारापूर - भारतातील पहिले अनविद्युत केंद्र येथे सुरू झाले
- ताराबाई मोडक - भारतीय बाल शिक्षणाच्या आद्य प्रवर्तक
- ताराबाई शिंदे - मराठी भाषेतील पहिली स्त्री निबंधकार
- झीप - डेटा कमी जागेत बसविणारे सॉफ्टवेअर
- झारखंड - भारताचे 28 वे घटक राज्य
- टेक्सास - अमेरिकेतील सर्वात मोठे राज्य
- ज्ञानप्रकाश - मराठी भाषेतील पहिले दैनिक वृत्तपत्र
- ज्ञानपीठ - भारतीय साहित्य क्षेत्रातील सर्वोच्च पुरस्कार
- जोहासेन एसमार्क - फिरत्या दवाखान्याची सुरुवात केली
- जेम्स लेन - शिवाजी द हिंदू किंग इन इस्लामिक स्टेट हे पुस्तक लिहिले
- हेलियम - हा सर्वात हलका वायू आहे फुग्यात वापरतात
- लेटीन वर्णमाला - सर्वात जास्त वापरली जाणारी लिपी
- व्यास - हिंदू धर्मातील अठरा पुराण लिहिणारे .
- दक्षता - पोलीस खात्याचे मासिक
- दमणगंगा - कोकणातील सर्वात उत्तरेची नदी
- द मा गासकर - जगातील सर्वात प्राचीन शहर
- दर्पण - मराठी भाषेतील पहिले वृत्तपत्र
- दादोबा पांडुरंग - मराठी भाषेचे पाणीनी
- दुर्गा खोटे - मराठी चित्रपटातील पहिली नायिका
- देवदास गांधी - महात्मा गांधींचे पुत्र हिंदुस्थान टाइम्सचे संपादक
- धूपगड - सातपुडा पर्वतातील सर्वोच्च शिखर
- नर्मदा - भारतातील सर्वात लांब पश्चिम वाहिनी नदी
- नयन भडभडे - रीमा लागू यांचा मूळ नाव

- नाग - रणगाडा विरोधी क्षेपणास्त्र
- नागार्जुन सागर - आंध्र प्रदेश (कृष्णा नदीवर असलेलं एक धरण)
- नायट्रस ऑक्साईड - असणारा वायू
- सी के नायडू - भारतीय क्रिकेट संघाचा पहिला कर्णधार .
- निखिल चक्रवर्ती - प्रसार भारती चे पहिले अध्यक्ष नील नदी ही गरम पाणी असलेली नदी आहे नेफा अरुणाचल प्रदेशचे जुने नाव
- पुणे - पहिले क्रीडा साहित्य संमेलन
- पूर्णा - अकोला जिल्ह्याची मुख्य नदी
- पोखरण - भारतातील पहिली अणुस्फोट चाचणी
- प्रीतीसंगम - महाराष्ट्रातील कृष्णा व कोयना संगम
- प्रिष्ठले - ऑक्सिजन वायूचा शोध लावला
- भंडारा - महाराष्ट्रातील तलावांचा जिल्हा
- मंदोदरी - रावणाची बायको
- बिहार - भारतात कोळशाचे उत्पादन सर्वाधिक होणारे राज्य
- बीवां - जपान मधील सर्वात मोठे गोड्या पाण्याचे सरोवर
- बांबू - जगातील सर्वाधिक वेगाने वाढणारी वनस्पती
- खाण्याचा सोडा - वापरल्यास बी जीवनसत्वाचा नाश होतो
- फुफुस - रक्त शुद्ध करणारा अवयव
- बच्चेद्री पाल - माउंट एवरेस्ट सर करणारी पहिली भारतीय महिला
- फ्रँकलोन - आकाशात विजा असतात हे सिद्ध केले
- ममता बॅनर्जी - बंगालची पहिली महिला मुख्यमंत्री
- महाड - रायगड किल्ला महाड तालुक्यात आहे
- महादेव गोविंद रानडे - हिंदी अर्थशास्त्राचे जनक
- महाराष्ट्र - पोलिसात महिलांची नेमणूक करणारे पहिले राज्य
- महाराष्ट्र - फिरती न्यायालय स्थापन करणारे पहिले राज्य
- महाराष्ट्र - माहितीचा अधिकार स्थापन करणारे पहिले राज्य
- महेश दास - बिरबलाचे खरे नाव
- मिथेन वायू - या वायूलाच मोर्श गॅस असे म्हणतात
- मुक्ताबाई - मराठी भाषेतील ताटीचे अभंग यांनी लिहिले
- मुरसाकी किथिबु - जगातील सर्वप्रथम कादंबरीकार
- लॉर्ड मेयो - आर्थिक विकेंद्रीकरणाचा जनक
- रत्नागिरी - गणपतीपुळे याच तालुक्यात आहे
- राकेश शर्मा - भारताचा पहिला अंतराळवीर
- राज नारायण - कुटुंब नियोजनाला कुटुंब कल्याण नाव दिले
- रानिगंज - भारतातील पहिली दगडा कोळशाची खान
- रिझर्व बँक - या बँकेत आपण वैयक्तिक खाते उघडू शकत नाही
- रिपब्लिकन पार्टी - अब्राहम लिंकन यांची पार्टी
- रॉबर्ट क्लाइव्ह - 1765 साली बंगालमध्ये दुहेरी राज्यपद्धतीची सुरुवात याने केली .
- विवेक सिंधू - मराठी वाङ्मयातील पहिला ग्रंथ
- विशाखा - कवी कुसुमाग्रज यांचा पहिला काव्यसंग्रह
- विशाखापट्टणम - भारतातील पहिले जहाज बांधणी केंद्र
- विश्वकर्मा - देवांचा शिल्पकार ब्रह्मदेवाचा पुत्र
- विश्वमित्र - श्रीरामाचा धनुष्यबाण यांनी बनवला

- **विष्णुदास भावे** - सितांस स्वयंवर नाटकाचे लेखक
- **विसोबा खेचर** - नामदेवांचे गुरु
- **लॉर्ड कर्झन** - पोलीस कमिशनर पदाची स्थापना
- **लॉर्ड कॅनिंग** - पहिले व्हाईस रॉय
- **लॉर्ड डलहौसी** - भारतात रुपयाची सुरुवात
- **लॉर्ड बेंटिंग** - सतीच्या चालीवर बंदी
- **लॉर्ड मेकालो** - इंग्रजी शिक्षणाचा पाया घातला
- **लॉर्ड रिपन** - स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे जनक
- **विल्यम वार्ड** - बंगालच्या फाळणीची मूळ कल्पना यांची होती .
- **वेणाबाई** - सीता स्वयंवर हे लोकप्रिय काव्य रचणारी रामदासांची शिक्षा
- **शाल्की** - भारतीय बनावटीची पहिली पाणबुडी
- **शिरपूर** - धुळे आंतरराष्ट्रीय सोने शुद्ध करण्याचा पहिला प्रकल्प
- **संथाल** - सर्वाधिक लोकसंख्या असणारी जमात
- **संताजी जगनाडे** - संत तुकारामांचे अभंग लिहिणारे मित्र
- **सॅम त्रिपोदा** - भारतीय दूरसंचार क्रांतीचे जनक
- **सोडियम** - पाण्यामध्ये टाकल्यावर जळणारा पदार्थ
- **स्टेनले** - भारतातील पहिला भारत मंत्री
- **स्नुपी** - पहिला कलोन कुत्रा
- **हंसा मेहता** - भारतातील पहिल्या महिला कुलगुरू
- **हरिनारायण आपटे** - आधुनिक मराठी कादंबरीचे जनक
- **हरियाणा** - व्हेट लागू करणारे पहिले राज्य
- **हिंगोली** - पहिली ई ग्रामपंचायत (महाराष्ट्रातील)
- **हिमसागर एक्सप्रेस** - भारतातील सर्वात लांब धावणारी रेल्वे .
- **सातारा** - महाराष्ट्रात सर्वात जास्त ग्रामपंचायती असणारा जिल्हा
- **सामना** - बरलिन चित्रपटातील पहिला मराठी चित्रपट
- **सिंधू लिपी** - भारतातील सर्वात प्राचीन लिपी
- **सिंहासन** - पहिला मराठी राजकीय चित्रपट
- **सिनेस** - दालचिनी म्हणजे या झाडाची साल
- **मेरी माओ बंदरनाथके** - जगातील पहिली महिला पंतप्रधान
- **सीता स्वयंवर** - मराठीतील पहिला नाटकाचा प्रयोग
- **सुएझ** - जगातील सर्वात लांब कालवा
- **सुरत** - इंग्रजांची भारतातील पहिली वखार इथे सुरू केली
- **सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी** - भारतीय राष्ट्रवादाचे जनक
- **सुरेश जोशी** - महाराष्ट्रातील पहिले माहिती आयुक्त
- **सुषमा मुखोपाध्याय** - भारतातील पहिली स्त्री वैमानिक.

- राज्यातील पहिले कायमस्वरूपी बाल न्यायालय **नाशिक** जिल्हा येथे सुरू करण्यात आले आहे .
- **नाशिक** हे शहर महाराष्ट्राचा हरित पट्टा म्हणून देखील ओळखण्यात येते .
- **2011** ची जनगणना ही स्वातंत्र्यानंतरची सातवी जनगणना होती .
- राजवाडे ऐतिहासिक संशोधन केंद्र **धुळे** येथे आहे .
- **आदिवासी वन संरक्षण कायदा 2004** चा आहे .
- मुंबई - पुणे मार्गास **यशवंतराव चव्हाण** मार्ग या नावाने देखील ओळखतात .
- प्लॅन इकॉनोमी फोर इंडिया या पुस्तकाचे लेखक **एम विश्वेश्वरय्या** हे आहेत .

- महाराष्ट्रात जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाचे अध्यक्ष **पालकमंत्री** असतात .
- 1936 मध्ये नियोजन करा अथवा नष्ट व्हा असा संदेश **एम विश्वेश्वरईया** यांनी दिला .
- सेवा कर घटना दुरुस्ती **88** वी आहे. घटनेत बजेटला "**वार्षिक वित्तीय विवरणपत्र**" म्हणून ओळखतात .
- महाराष्ट्रात भुईमूग या पिकाकरिता **इक्रिसेट तंत्र** अवलंबले जाते .
- रब्बी ज्वारी संशोधन केंद्र **मोहोळ** येथे आहे .
- भारतात **हरितक्रांती** 1966- 1967 मध्ये सुरू झाली .
- देशातील पहिले भारतरत्न पुरस्कार विजेते मुख्यमंत्री **गोविंद वल्लभ पंत** .
- बारा महिन्यात 24 तासात कधीही कोणत्याही मोसमात येऊ शकणारे पीक **सूर्यफूल** .
- **1921** भारतीय लोकसंख्या इतिहासातील महाविभाजन वर्ष .
- **अमरावती** येथे सन **1932** मध्ये श्री शिवाजी शिक्षण संस्थेची स्थापना डॉक्टर पंजाबराव देशमुख यांनी केली .
- आमचे दोष आम्हाला कधी दिसू लागतील ? असे उद्गार **आगरकरांचे** आहेत .
- डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे अध्यक्ष **शाहू महाराज** होते .
- भारतीय सामाजिक स्थापनेचे वर्ष **1887** आहे.
- **1901साली** बोलपूर येथे **शांतिनिकेतन** - रवींद्रनाथ टागोर यांनी स्थापन केलेली संस्था .
- वंदे मातरम वृत्तपत्र - **अरविंद घोष** यांचं आहे
- युगांतर वृत्तपत्र - **बरींद्र घोष** .
- मिठाचा कायदा मोडून सुरू केलेली चळवळ **सविनय कायदेभंग** .
- मुलीचा जन्मदर वाढविण्यासाठी सुरू करण्यात आलेली शासकीय योजना **सुकन्या समृद्धी योजना** .
- **हिमाचलमध्ये** दसरा सण तीन दिवसांनी उशिरा साजरा केला जातो .
- भारतातील **नर्मदा** नदी त्रिभुज प्रदेश तयार करत नाही .
- राज्यातील महिला विकासासाठी काम करणारे कार्यकर्ते आणि संस्थांना **अहिल्याबाई होळकर** पुरस्कार देण्यात येतो .
- महाराष्ट्रातील गडचिरोली जिल्ह्यातील **मेंढालेखा** या गावात लोकसहभागतातून जंगल व्यवस्थापन व संवर्धन केले जाते .
- ब्लू प्रिंट फॉर सरायवल हे पर्यावरण विषयी पुस्तक **सरला बेन** यांनी लिहिले .
- **ज्ञानवाणी** प्रकल्प इंदिरा गांधी मुक्त विद्यापीठ अंतर्गत आहे .
- भारतातील प्रसिद्ध ठिकाण जेथे स्थलांतरित पक्षी एकत्र येतात - **जर्तीगा** .
- **क्रिप्स मिशन** अयशस्वी झाल्यानंतर भारत छोड आंदोलन सुरू झाले .
- लॉर्ड मेयो या व्हाईसरॉयने **पोर्ट ब्लेअर** ची स्थापना केली होती .
- संगमरवर हा **कॅल्शियम कार्बोनेट** चा प्रकार आहे .
- 1917 ते 1934 दरम्यान महात्मा **गांधी मनीभवन** येथे राहत होते .
- नदी अपघर्शनामुळे (**v**) आकाराची नदी तयार होते.
- राष्ट्रीय मेंदू संशोधन संस्था **गुरगाव** येथे आहे .
- गोदावरी नदीचे **गौतमी व वशिष्ठी** असे दोन प्रकार आहेत .
- तामिळ भाषेला **सिंगापूर** मध्ये राजभाषा दर्जा आहे .
- महात्मा गांधी यांनी नामकरण केलेल्या महाराष्ट्रातील सेवाग्राम या गावाचे मूळ नाव **शेगाव**.
- घाऊक किंमत निर्देशांकाचे आधारभूत वर्ष बदलविण्याची शिफारस **अभिजीत सेन** यांच्या अध्यक्षतेखालील कार्य गटाने केली .
- **पहिला व तिसऱ्या** पंचवार्षिक योजनेत किमतीच्या निर्देशांकात वाढ झाली नाही .
- **सातव्या** पंचवार्षिक योजनेला रोजगार निर्मितीची जनक योजना असे म्हणतात .
- भारतातील वना खालील सर्वाधिक भूभाग **मध्य प्रदेश** राज्यातील आहे .
- टिळक स्कूल ऑफ पॉलिटिक्स ची स्थापना **लाला लजपत राय** यांनी केली .
- संगणकीय भाषेत **बिट्स** म्हणजे **बायनरी नंबर** .
- मनरेगा अंतर्गत सर्वाधिक रोजगार निर्मिती **हरियाणा** राज्यात होते .
- वैतरणा नदी पालघर मध्ये **154 किलोमीटरची** आहे तर उल्हास नदी ठाण्यामध्ये **122 किमी** ची आहे .

- राज्य सूचीतील पाच विषय **42 व्या घटना दुरुस्तीने** समवर्ती सूचीत टाकण्यात आले .
- समवर्ती सूची ही संकल्पना **ऑस्ट्रेलिया** देशाकडून घेतली आहे .
- भारताचे प्रथम महान्यायवादी **एम सी सेटलवाड** 1950 .
- भारताचे आताचे महान्यायवादी -
- **सिक्कीम / नागालँड** यांच्या विधानसभेत प्रत्यक्ष व प्रत्यक्ष अशा दोन्ही पद्धतीने सदस्य निवडले जातात .
- उच्च न्यायालयात किती न्यायाधीश असावे असे **राष्ट्रपती** ठरवतात .
- भारतातील पहिले महिला विद्यापीठ **श्रीमती नाथी बाई ठाकरसी** 1916 साली स्थापन झाले .
- महात्मा फुले यांच्या निधनानंतर सत्यशोधक चळवळ महाराष्ट्रात रुजवण्यासाठी **दिनकरराव जवळकर व केशवराज येधे** यांनी खूप मेहनत घेतली
- **एरंड / भात / ओट** हे पीक अत्यंत आम्लधर्मीय मृदेत सहनशिल आहेत ..
- **कोल्हापूर** जिल्ह्यात 80 टक्के पेक्षा जास्त जलसिंचन उपसा प्रकारचे आहे .
- देशाच्या पहिल्या महिला फ्लाइंग युनिट कमांडर **एस धामी** .
- गुजरात मधील कच्छ व काठेवाड या भागातील बालकन्या हत्येच्या प्रथेवर शोधनिबंध लिहून **भाऊ दाजी लाड** यांनी या अनिष्ट प्रथेचा विरोध केला व त्याकडे समाजाचे लक्ष वेधले .
- रयत वारीचा पहिला प्रयोग **इंदापूर (पुणे)** या ठिकाणी करण्यात आला होता .
- "आम्ही शासन करती जमात बनणार" हा अग्रलेख डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर यांनी **जनता** या वृत्तपत्रामध्ये लिहिला .

- महाराष्ट्रातील **जांभी** प्रकारची मृदा याची उत्पादकता सर्वात कमी आहे .
- गावित पारधी भिल्ल आदिवासी जमाती या **धुळे** जिल्ह्यात आहेत .
- आर्थिक दृष्ट्या महत्त्वाची वने **उष्णकटिबंधीय** आणि **निम सदाहरित वने** आहेत .
- रूपांतरित खडक म्हणून **संगमरवर** ला ओळखले जाते .
- बॉम्बे हाय खनिज तेलाची सुरुवात **3 फेब्रुवारी 1974** रोजी झाली .
- सत्यशोधक चळवळीचा प्रसार करणारे नाशिक येथील वृत्तपत्र **राधव भूषण** संपादक गुलाब सिंह कौशल .
- गैरराज्यकारभाराचे निमित्त करून ब्रिटिशांनी खालचा किल्ले राज्य - **अवध** .
- परवाना अधिनियमाला तो व्यापार धंद्याकरिता विपरीत ठरेल म्हणून विरोध केला **भाऊ दाजी लाड** यांनी .
- महात्मा गांधी यांनी **"अनक्रौड किंग ऑफ बॉम्बे"** असे वर्णन फिरोज शहा मेहता यांचे केले .
- हिंदू मुलींसाठी पहिली शाळा 1819 मध्ये कोलकत्ता येथे अमेरिकन मिशनरी सोसायटी यांनी सुरू केली .
- **अरुणोदय** वृत्तपत्राने बातमीदार नेमण्याची प्रथा सुरू केली .
- अखिल भारतीय अस्पृश्यता निवारण परिषद **नागपूरला** 1920 रोजी महात्मा गांधी यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पडली .
- **ग्रीन जीडीपी ही संकल्पना 1990 मध्ये विकसित झाली** .
- भारतात 2011 साली ग्रीन जीडीपी समिती **पार्थदास गुप्ता** यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन झाली .
- उत्पादनाच्या असमानतेचे विश्लेषण करणाऱ्या वक्राला **लॉरेन्झ वक्र** असे संबोधले जाते .
- राष्ट्रीय उत्पन्न समितीची स्थापना ऑगस्ट 1949 ला झाली अध्यक्ष पीसी महालबी सदस्य **गाडगीळ आणि व्ही के राव** आणि त्याचा अहवाल 1954 रोजी सादर केला .
- भारतातील गुलामगिरीची प्रथा **1861 सालच्या इंडियन कौन्सिल अँक्ट** द्वारे ठरविण्यात आली होती .
- पंडित मदन मोहन मालवीय यांनी **"हिंदुस्थानातील अखेरचा आदर्श राजा"** असा सयाजीराव गायकवाड यांचा गौरव केला .
- नारायण गुरु यांनी सामाजिक विषमता दूर करण्यासाठी **केरळ** येथे सुधारणा चळवळ उभी केली .
- 1955 च्या कायद्याने **अस्पृश्यता समाप्त** करण्यात आली .
- 1935 च्या कायद्याने **प्रांतिक शासन व्यवस्था** सुरू केली .
- 1919 च्या कायद्याने भारत मंत्र्याचा पगार **इंग्लंडच्या तिजोरीतून** देण्यात आला .
- 1919 च्या कायद्याची चौकशी करण्यासाठी **मुडीयन समिती** नेमण्यात आली .
- राज्यसभेचे सभापती आपला राजीनामा **राष्ट्रपतीकडे** देतात .

- तांदूळ उत्पादनात भारताचा जगात दुसरा क्रमांक लागतो .
- महाराष्ट्रातील विदर्भ विभाग सोयाबीन पिकासाठी अग्रेसर आहे .
- भंडारा जिल्हा भात उत्पादनात अग्रेसर आहे .
- स्थलांतरित शेती ठाणे नाशिक परभणी धुळे चंद्रपूर या जिल्ह्यामध्ये आहे .
- पुल्लर लेणी नागपूर जिल्ह्यात आहे .
- दादाभाई नवरोजी यांना महर्षी पदवी लोकमान्य टिळकांनी दिली .
- कोल्लाम जमातीचा उठाव छोटा नागपूर या ठिकाणी झाला .
- पागलपंती फरेजी उठाव हे पश्चिम बंगालमधील उठाव आहेत .
- पाळेगरांचा उठाव तामिळनाडू मधील आहे.
- सत्यशोधक समाजाचे पहिले अध्यक्ष श्रीराम रामजी घोले .
- हैदराबाद संस्थानातील मराठवाडा विभागात भरलेल्या महाराष्ट्र परिषदांचा क्रम - परतुर लातूर उस्मानाबाद औरंगाबाद सेलू लातूर .
- सत्यशोधक समाजाची कोल्हापूर येथे शाखा 1911 साली उघडली. तिचे अध्यक्ष भास्करराव जाधव होते उपाध्यक्ष अण्णासाहेब लट्टे तर कार्यवाहक हरिभाऊ चव्हाण होते . पहिली परिषद पुण्यामध्ये झाली 17 एप्रिल 1911 रोजी .
- धारवाड खडक भंडारा आणि गोंदिया जिल्ह्यात सापडतो .
- गोंडवाना खडक यवतमाळ व गडचिरोली जिल्ह्यात सापडतो.
- विंध्ययन खडक चंद्रपूर जिल्ह्यात आढळतो .

- राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाच्या तीन पद्धती .
- उत्पादन पद्धत , उत्पन्न पद्धत आणि खर्च पद्धत .
- उत्पादन पद्धती प्रत्यक्ष तर उत्पन्न आणि खर्च पद्धत ही अप्रत्यक्ष मोजणी पद्धत आहे .
- उत्पादन पद्धत वस्तू आणि सेवांचे निव्वळ मूल्य मूल्यवृद्धी दर्शविते .
- उत्पन्न पद्धत सेवा क्षेत्राचे स्थूल देशांतर्गत उत्पादन दर्शविते .
- उत्पादन पद्धत अर्थव्यवस्थेतील सर्वोत्तम पद्धत ज्यामुळे विविध क्षेत्रांचे तुलनात्मक प्रगटीकरण होते.

महाराष्ट्रातील महत्त्वाचे उठाव .

- 1817 - भिलांचे बंड - खानदेश - सेवाराम घिसाडी
- 1819 - वाघेच्यांचे बंड - सयाजीराव गायकवाड - बडोदा
- 1822 - रामोशांचे बंड - पश्चिम घाट - चिततूर सिंग
- 1829 - कोळ्यांचे बंड - किल्ले उध्वस्त केले म्हणून
- 1838 - सोलापूर बंड - गिरणी कामगारांचा संप -

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित .. 🚩

- सराव पेपर साथी वेबसाइट ला नक्की भेट द्या .
- नोट्स साथी टेलिग्राम ग्रुप नक्की जॉइन करा